

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tehtäviksi Euroopan unionin yleisestä tietosuojasetuksesta johtuvat välttämättömät lainmuutokset luottotietolakiin ja maksupalvelulakiin.

Esityksen tarkoituksena on sovittaa luottotietolain ja maksupalvelulain säännökset yhteen tietosuojasetuksen kanssa. Luottotietolaista ehdotetaan poistettavaksi henkilötietojen käsittelyä ja sen valvontaa koskevat säännökset, jotka ovat päällekkäisiä tietosuojasetuksen kanssa. Maksupalvelulain asiakashäiriörekistereihin liittyvät säännökset ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi luottolaitostoiminnasta annetun lain ja maksulaitoslain vastaavien säännösten kanssa, huomioiden tietosuojasetuksen vaatimukset. Samalla esityksen tarkoituksena on selkiyttää näiden lakien suhdetta sovellettaviin yleissäädöksiin. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi rikosrekisterilain säännös, joka koskee oikeutta luovuttaa tietoja poikkeustapauksessa henkilön luottavuuden selvittämiseksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
3 Tavoitteet	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	8
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	10
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	12
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	12
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	13
6 Lausuntopalaute	14
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	14
7.1 Luottotietolaki	14
7.2 Maksupalvelulaki	28
7.3 Rikosrekisterilaki	30
8 Voimaantulo	31
9 Toimeenpano ja seuranta	31
10 Suhde muihin esityksiin.....	31
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	31
10.2 Suhde talousarvioesitykseen	31
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	31
LAKIEHDOTUS	38
Laki luottotietolain muuttamisesta	38
Laki maksupalvelulain 86 §:n muuttamisesta	52
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta	53

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä *tietosuoja-asetus*, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680 luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytöitä tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (jäljempänä *rikosasioiden tietosuojadirektiivi*) tulivat voimaan 5 päivänä toukokuuta 2016.

Tietosuoja-asetuksen soveltaminen alkoi 25 päivänä toukokuuta 2018. Tietosuoja-asetusta täydentävä tietosuojalaki (1050/2018) ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöönpanemiseksi annettu laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä (1054/2018, jäljempänä *rikosasioiden tietosuojalaki*) tulivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Tietosuoja-asetusta sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn. Lisäksi tietosuoja-asetuksen rinnalla sovellettavaksi voivat tulla tietosuojalaki tai kansallinen erityislainsäädäntö. Poliisin, syyttäjien, tuomioistuinten, Rikosseuraamuslaitoksen, Tullin, rajavartiolaitaviranomaisen ja muiden toimivaltaisten viranomaisten käsitellessä henkilötietoja rikosasioissa sovelletaan kuitenkin yleislakina rikosasioiden tietosuojalakia.

Henkilötietojen käsittelyyn sovellettavien yleislakien lisäksi henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on runsaasti erityislainsäädännössä. Näihin kuuluvat myös luottotietolaki (527/2007), maksupalvelulaki (290/2010) ja rikosrekisterilaki (770/1993). EU:n jäsenvaltioilla on velvollisuus saattaa erityislainsäädäntönsä tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin mukaiseksi. Rikosrekisterilakiin on jo tehty eräitä muutoksia rikosasioiden tietosuojalain käsittelyn yhteydessä (HE 31/2018 vp). Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan henkilötietojen suojaa kehitetään määrätietoisesti. Tämä hallituksen esitys osaltaan toteuttaa hallitusohjelmaan kirjattua tavoitetta.

1.2 Valmistelu

Oikeusministeriö asetti 7.6.2018 työryhmän valmistelemaan ehdotukset tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin edellyttämistä muutoksista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Työryhmän toimikausi päättyi 31.12.2018. Työryhmän tehtävänä oli arvioida oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädännön yhdenmukaisuus tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin kanssa ja laatia ehdotukset EU-sääntelyn edellyttämistä välttämättömistä lainmuutoksista. Työryhmä kuuli osana valmistelua tarpeen mukaan oikeusministeriön

muita osastoja ja yksiköitä sekä eräitä muita tahoja. Eräisiin oikeusministeriön hallinnonalan lakeihin on ehdotettu tehtäväksi välttämättömät tietosuojalainsäädännöstä johtuvat muutokset hallituksen esityksellä, joka annettiin eduskunnalle 6.2.2020 (HE 2/2020 vp).

Luottotietolain ja maksupalvelulain on valmistelun aikana arvioitu edellyttävän muita oikeusministeriön hallinnonalan lakeja enemmän muutoksia, jotka johtuvat tietosuoja-asetuksesta. Maksupalvelulain osalta on myös katsottu, että sen sisältämää sääntelyä henkilötietojen käsittelystä olisi syytä yhtenäistää myös luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) ja maksulaitoslain (297/2010) kanssa. Muihin lakeihin jo ehdotetuista muutoksista poiketen luottotietolakiin ja maksupalvelulakiin tarvittavat muutokset koskisivat oleellisesti elinkeinonharjoittajia. Näiden kuulemista on valmistelun aikana pidetty välttämättömänä erityisesti vaikutustenarvioinnin tarkentamiseksi.

2 Nykytila ja sen arviointi

Luottotietolain sisältämät henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset ovat kumottua henkilötietolakia täydentäviä säännöksiä, joita on välttämättömästi mukauttaa suhteessa tietosuoja-asetukseen. Luottotietolakia sovelletaan luottotietojen keräämiseen, tuottamiseen, tallettamiseen, luovuttamiseen, käyttöön ja muuhun käsittelyyn. Laissa säädetään sekä henkilöluottotietojen että yritysluottotietojen käsittelystä. Luottotietolaki sisältää säännöksiä henkilötietojen rekisteröinnistä ja luovuttamisesta. Laki sisältää myös henkilötietojen käsittelyn valvontaa sekä rekisteröidyn oikeuksia koskevaa sääntelyä, minkä lisäksi lakiin sisältyy elinkeinotoiminnan yleistä valvontaa koskevia säännöksiä.

Maksupalvelulaki sisältää runsaasti tietojen käsittelyä koskevia säännöksiä, joilla on pantu täytäntöön maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2366, jäljempänä *maksupalveludirektiivi*. Kyseessä ei ole yksinomaan rekisteröidyn henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely, vaan tietojen käsittely liittyy muun muassa palveluiden tarjoajan tiedonantovelvollisuuteen ja tilitietopalveluihin, minkä lisäksi laissa säädetään esimerkiksi palvelun käyttäjän sähköisestä tunnistamisesta. Laki kuitenkin sisältää myös nimenomaiset henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset, jotka perustuvat direktiivin täytäntöönpanovelvoitteisiin.

Luottotietolakia ja maksupalvelulakia on arvioitu sen selvittämiseksi, vastaavatko niiden sisältämät henkilötietojen käsittelyä koskevat erityissäännökset tietosuoja-asetuksen ja sitä täydentävän tietosuojalain vaatimuksia. Kun on kyse tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvasta henkilötietojen käsittelystä, kansallinen erityislainsäädäntö on mahdollista silloin, kun tietosuoja-asetus nimenomaisesti jättää jäsenvaltioille kansallista sääntelyliikkumavaraa. Kansallista sääntelyliikkumavaraa liittyy useaan tietosuoja-asetuksen artiklaan.

Sääntelyliikkumavaraa voidaan ensinnäkin käyttää, kun henkilötietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohtaan, eli silloin, kun käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi, tai kun käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Käsittelyn tarkoitus määritellään kyseisessä käsittelyn oikeusperusteessa. Tarkentava

lainsäädäntö voi näissä tapauksissa sisältää erityisiä säännöksiä tietosuoja-asetuksen säännösten soveltamisen mukauttamiseksi, muun muassa käsittelyn lainmukaisuutta koskevia edellytyksiä, käsiteltävien tietojen tyyppiä, rekisteröityjä, säilytysaikoja, käyttötarkoitussidonnaisuutta ja käsitteilytoimia koskevia säännöksiä. Jäsenvaltion lainsäädännön on 6 artiklan mukaan täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Ottaen huomioon tietosuoja-asetuksen suoran sovellettavuuden sekä perustuslakivaliokunnan lailla säätämistä koskevan viimeaikaisen tulkintakäytännön (ks. erityisesti PeVL 14/2018 vp), erityissääntely tulisi rajoittaa vain välttämättömpään.

Kansallista sääntelyliikkumavaraa sisältyy myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyn osalta tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b, g, h, i ja j alakohtaan sekä 4 kohtaan. Artiklan 2 kohdan osalta sovellettavaksi tulee oikeusministeriön hallinnonalalla useimmiten g alakohta, eli kansallinen käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Lisäksi edellytetään, että käsittely on oikeasuhteista tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi.

Rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely on tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaan sallittua, kun se suoritetaan vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi.

Tietosuoja-asetuksen 23 artikla sallii sen, että jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan lainsäädäntötoimenpiteellä rajoittaa tietosuoja-asetuksen 12—22 artiklassa ja 34 artiklassa, sekä 5 artiklassa, siltä osin kuin sen säännökset vastaavat 12—22 artiklassa säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia, säädettyjen velvollisuuksien ja oikeuksien soveltamisalaa. Tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa säädetään tavoitteista, joiden takaamiseksi rekisteröidyn oikeuksista on sallittua poiketa. Rajoituksissa on noudatettava keskeisiltä osin perusoikeuksia ja –vapauksia ja lainsäädäntötoimen on oltava demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide kyseessä olevan tavoitteen toteuttamiseksi. Tietosuoja-asetuksen 12-22 artiklan osalta lisäksi rajoitusten edellytyksenä on, että jäsenvaltion lainsäädännön säännökset vastaavat näissä artikloissa säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia. Artiklan 2 kohdassa säädetään vähimmäisvaatimuksista, jotka olisi sisällytettävä tarpeen mukaan lainsäädäntöön, jolla rajoituksista säädetään.

Rekisterinpitäjästä säätäminen on mahdollista tietosuoja-asetuksen perusteella. Rekisterinpitäjä määrittää tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa, jonka mukaan rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jos henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määrittää unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä.

Kansallista sääntelyliikkumavaraa sisältyy lisäksi muun muassa tietosuoja-asetuksen 86 artiklaan (henkilötietojen käsittely ja virallisten asiakirjojen julkisuus), 87 artiklaan (kansallisen henkilötunnuksen käsittely) ja 89 artiklan 2 ja 3 kohtaan (henkilötietojen käsittely tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten sekä yleisen edun mukaisia

arkistointitarkoituksia varten). Nämä artikkelit eivät ole merkityksellisiä luottotietolain ja maksupalvelulain säännösten arvioinnin kannalta.

Luottotietolakia ja maksupalvelulakia arvioitu valmistelun aikana erityisesti seuraavien kriteerien valossa:

- mikä on henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste,
- onko tietosuoja-asetusta täydentävä kansallinen lainsäädäntö mahdollista 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohdan nojalla,
- onko rekisterinpidosta tarpeen säätää, ottaen huomioon, että rekisterinpitäjät eivät ole viranomaisia,
- mahdollistaako kansallinen lainsäädäntö erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyn, niiltä osin kuin mainittujen henkilötietojen käsittely on välttämätöntä, ja ovatko erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyä ja suoja-toimia koskevat säännökset riittävät 9 artiklan valossa,
- mahdollistaako kansallinen lainsäädäntö rikostuomiota ja rikkomuksia tai niihin liittyviä turvaamistoimia koskevien tietojen käsittelyn ja onko käsittely tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaista,
- ovatko 23 artiklan sallimat rajoitukset rekisteröidyn oikeuksiin sääntelyliikkumavaran mukaisia,
- sisältääkö kansallinen lainsäädäntö tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain kanssa tarpeetonta päällekkäistä sääntelyä (esimerkiksi rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä ja valvontaa koskevat säännökset),
- sisältääkö lainsäädäntö henkilötunnuksen käsittelyä koskevia säännöksiä, ja
- sisältääkö lainsäädäntö vanhentuneita säädösviittauksia tai tietosuoja-asetuksesta poikkeavaa terminologiaa.

Sekä luottotietolain että maksupalvelulain osalta on arvioitu erityisesti, mikä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisista henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteista on laissa tarkoitettujen käsittelyn perusteena. Luottotietolaki sisältää yksityiskohtaista henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä, muun muassa tietojen rekisteröintiä ja säilytysaikoja koskevia säännöksiä. Näiden osalta on arvioitu, onko sääntely tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi vai onko laissa kyse enemmän rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttamisesta. Näistä yleisen edun mukainen tehtävä mahdollistaisi nykyisen kaltaisen erityislainsäädännön säilyttämisen. Lisäksi yksityiskohtaisen henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn tulee olla perusteltavissa suhteessa yleiseen henkilötietojen käsittelyä koskevaan sääntelyyn riskiperusteisesti, ja sen olisi oltava oikeasuhtaista. Lisäksi luottotietolakia on tarkasteltu yksityiskohtaisesti sen selvittämiseksi, miltä osin se sisältää tietosuoja-asetuksen kanssa päällekkäistä sääntelyä ja ongelmallista terminologiaa.

Henkilötietojen käsittelyä koskeva oikeasuhteisuuden vaatimus olisi otettava huomioon myös silloin, kun laissa säädetään henkilötietojen säilyttämisestä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan perusteella. Luottotietolaissa säädettyjen säilytysaikojen oikeasuhteisuutta koskevaa arviointia ei ole kuitenkaan sisällytetty tähän esitykseen. Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan positiivinen luottorekisteri otetaan käyttöön hallituskauden aikana, ja samalla lyhennetään maksuhäiriömerkintöjen kestoaikaa. Oikeusministeriössä on 9.3.2020 käynnistetty positiivista luottotietorekisteriä koskeva hanke, jonka yhteydessä on tarkoitus valmistella myös maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisen edellyttämät muutokset luottotietolakiin (OM022:00/2020).

Maksupalvelulain arvioinnissa on huomioitu, että lain säännökset ovat maksupalveludirektiivin täytäntöönpanosäännöksiä, joiden osalta on samalla varmistettava direktiivin asianmukainen täytäntöönpano. Maksupalvelulaissa on nimenomainen direktiiviin perustuva, henkilötietojen käsittelyä koskeva säännös, jonka perusteella käsittely perustuu maksupalvelun käyttäjän nimenomaiseen suostumukseen. Esityksen valmistelun yhteydessä on arvioitu tämän säännöksen suhdetta tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohtaan, joka ei lähtökohtaisesti mahdollista tietosuoja-asetusta yksityiskohtaisempia säännöksiä, sekä 7 artiklaan, jossa säädetään suostumuksen edellytyksistä. Maksupalvelulakiin sisältyvät säännökset myös niin sanottujen asiakashäiriötietojen käsittelystä. Näiden tietojen osalta on arvioitu erikseen, soveltuisiko käsittelyn oikeusperusteeksi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta vai olisiko kyse f alakohdan mukaisesti rekisterinpitäjän oikeutetun edun toteuttamisesta.

Rikosrekisterilain säännösten suhdetta rikosasioiden tietosuojalakiin on arvioitu jo aiemmin. Tässä esityksessä on arvioitu mahdollisesti tarvittavia ylimääräisiä muutoksia samanaikaisesti luottotietolain valvontaa koskevien säännösten kanssa. Arvioidut säännökset koskevat rikosrekisterin sisältämien tietojen luovuttamista henkilön luotettavuuden selvittämistä varten.

Edellä mainittuja yksityiskohtia arvioidaan tarkemmin esityksen jaksoissa 4.1 ja 7. Tietosuoja-asetuksen salliman sääntelyliikkumavaran käyttöön liittyvässä erityislainsäädännössä ja rikosasioiden tietosuojalain säännöksistä poikkeavassa erityislainsäädännössä on yleissäädösten asettamien vaatimusten lisäksi otettava huomioon perustuslaista, EU:n perusoikeuskirjasta ja kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista seuraavat vaatimukset. Muutettavien lakien osalta on arvioitu, onko arkaluonteisina pidettävien henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely perustuslaista johtuvien vaatimusten täyttämiseksi riittävän tarkkarajaista ja yksityiskohtaista.

3 Tavoitteet

Esityksen sisältämien lakiehdotusten tavoitteena on varmistaa luottotietolain ja maksupalvelulain yhdenmukaisuus tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain kanssa.

Ehdotettujen lainmuutosten tavoitteena on myös selkiyttää henkilötietojen käsittelyä koskevia erityissäännöksiä siten, että luottotietolaista poistettaisiin yleislakien kanssa päällekkäiset säännökset. Sen lisäksi lakeja tarkennettaisiin siltä osin kuin se on tarpeen EU-lainsäädännöstä johtuvista syistä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Luottotietolaissa tarkoitettun henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Luottotietolaki sisältää hyvin yksityiskohtaista henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä. Luottotietolain sisältämä sääntely on mahdollista vain, jos henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohta.

Luottotietotoiminnan harjoittamisella tarkoitetaan itsenäisenä elinkeinona harjoitettavaa luottotietojen keräämistä, muokkaamista ja tallentamista edelleen luovuttamista varten. Luottotietotoiminta Suomessa on pitkälti rekisteripohjaista toimintaa, joka käsittää sekä yritysluottotietorekistereitä että henkilöluottotietorekistereitä. Luottotietotoiminnan tarkoituksena on edistää sopimusosapuolen tunnistamista ja tämän luotettavuuden arviointia sellaisissa tilanteissa, joissa maksu ei tapahdu samanaikaisesti kuin tavara tai palvelu annetaan tai muu suoritus täytetään. Yksi tällaisista tilanteista, joissa asiakkaan maksukyvyyn ja luotettavuuden arviointi on keskeistä, on luotonanto. Luotonantaja kerää luottoriskien hallintaa varten tietoa luotonhakijasta useista eri lähteistä, joita luotonhakijan itsensä lisäksi voivat olla muun muassa luotonantajan omat asiakasrekisterit, viranomaisten rekisterit sekä liiketoimintana ylläpidettävät luottotietorekisterit.

Henkilön tai yrityksen maksukyvyyn ja luotettavuuden arvioinnin avulla luotonantajat pystyvät paremmin ennalta estämään riskialtista luotonantoa. Riskienhallinta on keskeistä luottomarkkinoiden toimivuuden kannalta. Luottomarkkinoiden toimivuus puolestaan on tärkeää kaikenlaisen taloudellisen toiminnan kannalta. Luottotietojen merkitys on myös kasvanut monissa muissa tilanteissa, ja niitä käytetään esimerkiksi viranomaisten päätöksenteossa sekä työelämässä luotettavuuden arviointiin. Luotettavuuden arvioinnilla on merkitystä muun muassa viranomaiseen tai yritykseen kohdistuvien väärinkäytösten tai muun lainvastaisen toiminnan ennalta estämiselle.

Toisaalta luottotietotoiminnan keskeisiin periaatteisiin kuuluu yksilöiden ja heidän muodostamiensa yhteisöjen oikeus tulla arvioiduksi oikeiden ja kussakin tilanteessa olennaisten tietojen perusteella. Ottaen huomioon, että luottotietojen käsittelyyn sisältyy myös erilaisten maksuhäiriöitä koskevien tietojen käsittelyä, joilla voi olla kielteisiä vaikutuksia rekisteröityyn, luottotietotoiminnan yksityiskohtainen ja tarkkarajainen sääntely on perusteltua. Luottotietolain säännökset palvelevat toisaalta luotto- ja rahoitusmarkkinoiden riskienhallintaa, ja toisaalta luottotietotoiminnan harjoittajalle laissa asetetut yksityiskohtaiset velvoitteet suojaavat sekä yrityksiä että luonnollisia henkilöitä siltä, että näitä arvioitaisiin virheellisten tai epäasiallisten tietojen perusteella. Luottotietotoiminnan sääntelyn voidaan siten katsoa täyttävän yleisen edun mukaisen tavoitteen.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että luottotietotoimintaan liittyvän henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena olisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta. Luottotietolaissa tarkoitettu henkilötietojen käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi. Luottotietotoiminnan harjoittaminen on merkittävä erilaisia yhteiskunnan toimijoita palveleva

tehtävä, ja luottotietotoiminnalla ja siinä noudatettavilla menettelytavoilla voi olla välitön vaikutus ihmisten ja yritysten toimintamahdollisuuksiin. Siten luottotietotoimintaan liittyy samankaltaisia piirteitä kuin julkisen tehtävän hoitamiseen, vaikka kyse on yritystoiminnasta. Arviota tukee Ruotsissa jo voimaan tulleita lainmuutoksia koskeva hallituksen esitys (Regeringens proposition 2017/18:120). Ruotsin hallituksen esitys lähti siitä, että luottotietotoiminta voi täyttää yleisen edun mukaisen tavoitteen.

Asiakashäiriörekisterit

Maksupalvelulaissa sallitaan niin sanottujen asiakashäiriötietojen käsittely. Säännöksillä on pantu täytäntöön maksupalveludirektiivin vaatimukset. Sääntely ei kuitenkaan ole yhtä yksityiskohtaista ja tarkkarajaista kuin vastaava luottolaitoksia ja maksulaitoksia koskeva sääntely, joka sisältyy luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin. Äskettäin eduskunta on myös hyväksynyt hallituksen esityksen (HE 87/2019 vp; StVM 1/2020 vp; EV 12/2020 vp), jolla ehdotetaan oikeutta käsitellä tietoja rikoksista ja rikosepäilyistä sisällytettäväksi ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettuun lakiin (398/1995) ja vakuutusyhtiölakiin (521/2008). Hyväksytyt sääntely vastaa pitkälti luottolaitostoiminnasta annetun lain säännöksiä. Luottolaitoksia ja maksulaitoksia koskevia säännöksiä ei ole hyväksytty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella, mutta perustuslakivaliokunta on vakuutuslaitoksia koskevia lakiehdotuksia käsitellessään katsonut, että asiakashäiriörekistereitä koskevalla sääntelyllä tavoiteltu päämäärä on hyväksyttävä (PeVL 17/2019 vp).

Maksupalvelulakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain 86 §:ään sisältyisi viittaus luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 18 a §:ään. Vastaava viittaus sisältyy myös maksulaitoslakiin. Ottaen huomioon, että osa maksupalveluntarjoajista on samalla maksulaitoksia tai luottolaitoksia, kyseisiä maksupalveluntarjoajia koskee jo luottolaitostoiminnasta annetun lain sisältämä sääntely. Toisaalta se, että ne voivat käsitellä vastaavissa tilanteissa asiakashäiriötietoja maksupalvelulain nojalla löyhemmin vaatimuksin, voisi mahdollistaa luottolaitostoiminnasta annetun lain säännösten kiertämisen. Toisaalta on huomioitava, että Suomessa toimii myös pienempiä maksupalveluntarjoajia, joiden osalta on epäselvää, missä määrin ne ovat käsitelleet asiakashäiriötietoja maksupalvelulain nojalla. Näiden palveluntarjoajien osalta olisi tärkeää varmistaa, että ne eivät voi käsitellä arkaluonteisina pidettäviä tietoja erilaisin perustein kuin suuremmat maksupalveluntarjoajat.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt edelleen tärkeänä, että arkaluonteisten tietojen osalta sääntely on yksityiskohtaista ja tarkkarajaista. Voimassa olevien maksupalvelulain säännösten ei arvioida täyttävän näitä vaatimuksia. Lisäksi perustuslakivaliokunta on vakuutuslainsäädännön osalta pitänyt tärkeänä varmistaa, että sääntely on yhdenmukaista tietosuojasetuksen kanssa. Maksupalvelulain muuttamista koskevien muutosten valmistelun yhteydessä on arvioitu luottolaitostoiminnasta annetun lain sisältämien säännösten riittävyttä suhteessa siihen, mitä tietosuojasetus edellyttää rikoksiin liittyvien tietojen käsittelyä koskevilta suojatoimilta. Sääntelyn arvioidaan täyttävän sekä arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevan yksityiskohtaisuuden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset että tietosuojasetuksen vaatimukset, mistä syystä maksupalveluntarjoajiin ehdotetaan sovellettavaksi sellaisenaan luottolaitostoiminnasta annetun lain säännöksiä. Maksupalvelulaissa tarkoitettujen asiakashäiriörekistereihin liittyvän henkilötietojen

käsittelyn oikeusperusteena olisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta. Maksupalvelutoimintaan kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten ennalta estämistä pidettäisiin e alakohdassa tarkoitettuna yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisena.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Tietosuojalainsäädännön uudistamisesta on aiheutunut merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Vaikutukset ovat seuranneet pääosin suoraan tietosuoja-asetuksesta, jonka soveltaminen on jo alkanut, mutta lisävaikutuksia on aiheutunut tietosuoja-asetusta täydentävästä tietosuojalaista. Aiempaa yksityiskohtaisemmista ja tiukemmista vaatimuksista on aiheutunut eri tasoisia kustannuksia sekä valvontaviranomaisille että elinkeinonharjoittajille rekisterinpitäjinä ja henkilötietojen käsittelijöinä. Tietosuojalainsäädännön vaatimusten noudattaminen on aiheuttanut näille toimijoille myös tarpeita tehdä muutoksia muun muassa toimintatapoihin ja tietojärjestelmiin.

Esityksessä ehdotetuilla lainmuutoksilla ei pääsääntöisesti olisi itsenäisiä tietosuojavaatimuksista aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia, joita ei ole jo syntynyt yleisen henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn voimaantulosta. Esityksen tarkoituksena on saattaa muutettavat säännökset EU:n tietosuojalainsäädännön vaatimusten mukaisiksi ja selkiyttää niiden suhdetta sovellettaviin henkilötietojen käsittelyä koskeviin yleissäädöksiin. Esityksen sisältämien lakiehdotusten sisältämät muutokset ovat luonteeltaan pääosin teknisiä, eikä esityksellä siten arvioida olevan merkittäviä taloudellisia tai muita yhteiskunnallisia vaikutuksia. Muutokset on myös laadittu siten, että niissä on pyritty varmistamaan nykytilan ja käytäntöjen säilyminen mahdollisimman pitkälti. Tässä esityksessä ehdotetut muutokset kuitenkin koskevat oleellisesti yksityisiä yhteisöjä rekisterinpitäjinä, joille voi aiheutua eri tasoisia vaikutuksia yrityksen koosta ja nykyisistä käytännöistä riippuen. Ehdotuksista ei aiheutuisi kustannuksia luonnollisille henkilöille tai viranomaisille.

Luottotietotoiminnan harjoittajat

Luottotietolain ehdotetuista muutoksista voisi aiheutua kustannuksia luottotietotoiminnan harjoittajille. Kustannusvaikutusten arvioidaan seuraavan erityisesti siitä, että yritykset joutuisivat jossain määrin sopeuttamaan toimintaansa lain muutoksiin. Luottotietotoiminnan harjoittajille aiheutuvien kustannusten suuruutta on mahdotonta arvioida tarkasti, huomioiden, että lainmuutosten aiheuttamia muutoksia on vaikea erottaa muutoksista, jotka on tullut jo toteuttaa tietosuoja-asetuksen soveltamiseksi. Toisaalta ei voida sulkea pois ylimääräisiä kustannusvaikutuksia, jotka aiheutuisivat erityisesti luottokelpoisuusarvioiden laatimista ja liiketoimintakieltoja koskevien tietojen luovuttamista koskeviin säännöksiin ehdotetuista muutoksista. Mahdollisten lisäkustannusten arvioidaan kuitenkin jäävän kohtuullisiksi. Muutokset eivät myöskään aiheuttaisi kielteisiä vaikutuksia luottotietotoiminnan harjoittamisen edellytyksiin, yritysten väliseen

kilpailuun tai muihin elinkeinotoiminnan ehtoihin, koska ne kohdistuisivat saman tasoisina Suomessa palveluita tarjoaviin yrityksiin.

[Tarkennetaan lausuntokierroksen jälkeen.]

Maksupalveluntarjoajat

Maksupalvelulain muutoksista ei aiheutuisi vaikutuksia sellaisille maksupalveluntarjoajille, joita koskevat luottolaitostoiminnasta annetun lain ja maksupalvelulain säännökset asiakashäiriörekistereistä. Nämä maksupalveluntarjoajat ovat luottolaitoksia ja maksulaitoksia. Se, missä määrin pienemmällä maksupalveluntarjoajilla on käytössään asiakashäiriörekistereitä, ei ole yksityiskohtaisesti tiedossa. Tällaisille palveluntarjoajille arvioidaan aiheutuvan vaikutuksia siinä tapauksessa, että niillä on nykyisin jo käytössä asiakashäiriörekistereitä maksupalvelulain nojalla. Ehdotettu sääntely olisi yksityiskohtaisempaa ja tarkkarajaisempaa kuin voimassa olevat maksupalvelulain 86 §:n säännökset, mistä voisi aiheutua kustannusvaikutuksia, jos ehdotetut vaatimukset eivät kaikilta osin toteudu käytössä olevissa tietojärjestelmissä. Luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 18 a §:ssä säädetään esimerkiksi yksityiskohtaisesti siitä, mitä tietoja asiakashäiriörekisteriin saa merkitä. Tietosisältö on tyhjentävä, millä voi olla vaikutusta tietojärjestelmiin. Myös tietojen säilyttämisaikoja koskevalla sääntelyllä voisi olla kustannusvaikutuksia. Lisäksi maksupalveluntarjoajat joutunevat päivittämään ohjeistustaan henkilötietojen käsittelystä maksupalvelulain 86 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

[Tarkennetaan lausuntokierroksen jälkeen.]

Vaikutukset viranomaisiin

Rikosrekisterilaissa muutettaisiin säännöstä, jonka perusteella oikeusministeriö voi painavista syistä antaa luvan tietojen luovuttamiseen rikosrekisteristä viranomaiselle henkilön luotettavuuden selvittämistä ja arviointia varten muissa kuin laissa nimenomaisesti säädettyissä tilanteissa. Sen sijaan oikeus annettaisiin Oikeusrekisterikeskukselle. Valmistelun aikana on selvitetty, että säännöstä ei tosiasiallisesti ole sovellettu viime vuosien aikana, joten muutoksen vaikutus oikeusministeriön ja Oikeusrekisterikeskuksen toimintaan jäisi vähäiseksi. Muutoksella olisi kuitenkin oikeusvarmuutta luovaa vaikutusta, koska tietojen luovuttamisesta päättäisi kaikissa tilanteissa rekisterinpitäjä, jolle kuuluu myös vastuu henkilötietojen luovutusten lainmukaisuudesta.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksen sisältämällä lakiehdotuksilla ei olisi yleisestä tietosuojalainsäädännöstä riippumattomia itsenäisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Euroopan komissio on omassa EU-tason vaikutustenarvioinnissaan kiinnittänyt huomiota siihen, että aiempaa yhtenäisempi sääntely EU:n laajuisesti selkiyttää oikeustilaa ja parantaa kansalaisten luottamusta yritysten ja viranomaisten henkilötietojen käsittelyyn. Toisaalta pitkällä aikavälillä uusi tietosuojasääntely myös kannustaa kehittämään tietojärjestelmiä varmemmiksi ja tietoturvallisemmiksi. Lisäksi henkilötietojen käsittelyä ja käsittelyn valvontaa koskevalla aiempaa yksityiskohtaisemmalla sääntelyllä voidaan arvioida olevan tietosuojarikkomusten ja tietoturvallisuusloukkausten riskejä vähentävää vaikutusta. Samalla uuden sääntelyn on arvioitu myös parantavan rekisteröidyn oikeusturvaa. Lakiehdotusten sisältämällä muutoksilla voidaan arvioida olevan kokonaisuutena näitä yleisen tietosuojalainsäädännön tavoitteita tukevaa vaikutusta.

Luottotietolakiin ehdotettujen muutosten tavoitteena on selkiyttää lain suhdetta tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin. Näiden muutosten arvioidaan vahvistavan kansalaisen mahdollisuuksia käyttää yleisen tietosuojalainsäädännön mukaisia rekisteröidyn oikeuksiaan rekisterinpitäjää kohtaan, vaikka muutoksista ei sinänsä seuraa uusia oikeuksia kansalaisille. Rekisteröidyn henkilötietojen suojaa ja oikeusturvaa vahvistavia vaikutuksia arvioidaan olevan erityisesti muutosehdotuksilla, jotka kohdistuvat luottotietolain säännöksiin luonnollisen henkilön luottokelpoisuutta osoittavien arvioiden muodostamisesta ja tietojen luovuttamisesta.

Maksupalvelulain säännösten yhtenäistäminen luottolaitostoiminnasta annetun lain ja maksulaitoslain säännösten kanssa tekee sääntelystä yksityiskohtaisempaa ja tarkkarajaisempaa perustuslain tulkintakäytännössä asetetut vaatimukset huomioiden. Laista ilmeni muutosten myötä aiempaa selkeämmin, että sen mukaisesti käsiteltävät tiedot tarkoittaisivat henkilörekisterien muodostamista, ja laista ilmeni nimenomaisesti mitä tietoja rekisteröidystä rekisteröitäisiin. Samalla muutoksilla arvioidaan olevan kansalaisen oikeusturvaa parantavaa vaikutusta myös siten, että rekisterinpitäjien tietoisuus omista velvoitteista lisääntyy.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Sekä luottotietolain että maksupalvelulain osalta on arvioitu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan vaihtoehtona, voisiko henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste olla sen sijaan rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutetun edun toteuttaminen (f alakohda). Sen lisäksi, että luottotietolaissa tarkoitettun toiminnan on lain säätämisen yhteydessä katsottu olevan yleisen edun mukaista, luottotietotoiminnalla turvataan palveluja käyttävien luottolaitosten ja muiden tahojen etuja. Näitä ovat erityisesti luotettavien ja asianmukaisten luottotietojen saatavuuden turvaaminen ja siten asiakassuhteisiin liittyvän riskienhallinnan helpottaminen. Toisaalta lakiin liittyy myös yleisemmin tavoitteena hyvän luottotietotavan edistäminen sekä luotonhakijoiden ja muiden luottotietojen kohteiden etujen suojaaminen. Näin ollen kolmansien osapuolten oikeutettujen etujen turvaaminen ei ole ainoa eikä hallitseva lähtökohta luottotietotoiminnan sääntelyssä.

Maksupalvelulaissa tarkoitetussa asiakashäiriötietojen käsittelyssä puolestaan voi olla yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamisen ohella samanaikaisesti kyse rekisterinpitäjän oikeutetun edun toteuttamisesta. Maksupalveludirektiivin sääntely lähtee siitä, että maksupalveluntarjoajalla on oikeus ennalta estää omaan toimintaansa kohdistuvia väärinkäytöksiä. Tietosuoja-asetuksen johdanto-osassa myös todetaan välttämättömän henkilötietojen käsittelyn petosten estämistarkoituksissa olevan asianomaisen rekisterinpitäjän oikeutetun edun mukaista. Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että rikosten ennalta estäminen on hyväksyttävä tavoite, jonka perusteella on mahdollista rajoittaa yksityiselämän suojaa, edellyttäen että lainsäädäntötoimenpide on välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide. Rekisterinpitäjän oikeutettu etu ei siten ole henkilötietojen yksinomainen käsittelytarkoitus, vaan siihen liittyy yleisempi tavoite ennalta estää rikoksia.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettu etuun ei liity kansallista sääntelyliikkumavaraa. Sen valinta henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteeksi ei siten mahdollistaisi nykyisen kaltaisen erityislainsäädännön säilyttämistä. Tämä tarkoittaisi, että luottotietolaista olisi poistettava myös henkilöluottotietojen käsittelyyn liittyvät tietojen rekisteröintiä ja luovuttamista koskevat säännökset, eikä myöskään maksupalvelulaissa olisi mahdollista säätää yksityiskohtaisesti asiakashäiriötietojen käsittelystä. Maksupalvelulaissa on lisäksi kyse direktiivin täytäntöönpanosäännöksistä, joita ei ole mahdollista poistaa laista. Huomioiden erityisesti sen, että sekä luottotietojen että asiakashäiriötietojen käsittelyyn liittyy rekisteröityyn kohdistuvia riskejä, jotka muodostuvat rekisteröidyn toimintaa rajoittavista vaikutuksista, henkilötietojen käsittelyä koskevien erityissäännösten poistamista ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Lisäksi arkaluonteisina pidettävien asiakashäiriötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn olisi oltava riittävän yksityiskohtaista ja tarkkarajaista, jotta se on myös rekisteröidyn kannalta läpinäkyvää ja ennakoitavaa. Yksityiskohtainen ja tarkkarajainen sääntely on tarpeen sekä perustuslaista johtuvien vaatimusten täyttämiseksi että tietosuoja-asetuksen edellyttämien rekisteröidyn oikeuksia koskevien suojatoimenpiteiden toteuttamiseksi.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Luottotietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä on vertailtu voimassa olevaa luottotietolakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 241/2006 vp). EU:n jäsenvaltioista erityislainsäädäntöä on tuolloin ollut voimassa ainakin Ruotsissa, Belgiassa ja Yhdistyneessä Kuningaskunnassa. Belgian ja Yhdistyneen Kuningaskunnan lainsäädäntö on poikennut jossain määrin Ruotsin ja Suomen lainsäädännöstä, kohdistuen kulutusluottojen sääntelyyn.

Ruotsissa edelleen voimassa olevan luottotietotoimintaa sääntelevän lain, *Kreditupplysningslag* (1973:1173), soveltamisala on pitkälti Suomen luottotietolakia vastaava. Lakia sovelletaan sekä luonnollisia henkilöitä että oikeushenkilöitä koskevien luottotietojen käsittelyyn. Luonnollisten henkilöiden osalta säännökset poikkeavat osin oikeushenkilöitä koskevista säännöksistä ja lain säännösten lisäksi luottotietotoimintaan sovelletaan täydentävästi henkilötietojen käsittelyä koskevaa yleislainsäädäntöä. (Regeringsproposition 2017/18:120) Myös Suomen luottotietolaissa on erilliset säännökset henkilöluottotietojen ja yritysluottotietojen käsittelystä. Luottotietotoiminnan harjoittamiseen tarvitaan pääsääntöisesti tietosuojaviranomaisen lupa sekä Suomessa Ruotsissa. Kummassakin maassa laissa säädetään lisäksi eräistä muista elinkeinotoiminnan harjoittamista koskevista vaatimuksista.

Esityksen valmistelun aikana on arvioitu, että tietosuoja-asetus edellyttäisi muutoksia luottotietolakiin erityisesti henkilöluottotietojen käsittelyn osalta, mukaan lukien niihin luottotietolain mukaisesti kohdistuvaa valvontaa koskevat säännökset. Ruotsissa hallituksen esityksellä ehdotettiin lainmuutoksia vuoden 1993 lain yhteensovittamiseksi eräiltä osin tietosuoja-asetuksen vaatimusten kanssa (Regerings proposition 2017/18:120). Lainmuutokset tulivat voimaan 25.5.2018 (Lag (2018:405) om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)). Ruotsissa toteutetut lainmuutokset ovat pitkälti teknisluonteisia ja sisältävät muun muassa terminologista yhtenäistämistä suhteessa tietosuoja-asetukseen. Sekä vanha että uusi sääntely sisältävät arkaluonteisten henkilötietojen käsittelykiellon. Rikosepäilyjä, tuomioita, rikosoikeudellisia seuraamuksia tai hallinnollisia vapaudenriistoja koskevien tietojen käsittely edellyttää myös edelleen tietosuojaviranomaisen luvan.

Ruotsin hallituksen esityksessä on arvioitu luottotietojen käsittelyn oikeusperustetta tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisesti. Ruotsissa lausuntokierroksella luottotietotoiminnan harjoittajat ovat katsoneet, että käsittelyn oikeusperusteen tulisi olla 6 artiklan 1 kohdan e alakohta (yleisen edun mukainen tehtävä). Muut lausunnonantajat sen sijaan kyseenalaistivat sen soveltuvuuden. Ruotsin hallituksen esityksessä kiinnitetään huomiota muun muassa siihen, että valitulla käsittelyn oikeusperusteella on vaikutusta siihen, voidaanko henkilötietojen käsittelystä säätää erityislainsäädännössä tietosuoja-asetuksen lisäksi. Esitys lähtee siitä, että luottotietotoiminta voi täyttää yleisen edun mukaisen tavoitteen erityisesti, kun sen tarkoituksena on turvata luotonantajien mahdollisuuksia suojautua luotonantoon liittyviä riskejä vastaan, vaikka se samalla vaikuttaa rekisteröityjen mahdollisuuksiin saada luottoa. Sääntelyn tulisi olla yksityiskohtaista ja oikeasuhteista.

6 Lausuntopalaute

[Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.]

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Luottotietolaki

Luottotietolakia sovelletaan luottotietojen keräämiseen, tuottamiseen, tallettamiseen, luovuttamiseen ja muuhun käsittelyyn. Lain mukaisesti kirjataan sekä henkilöluottotietoja että yritysluottotietoja. Yritysluottotietoihin voidaan myös yhdistää yrityksen vastuuhenkilöitä koskevia tietoja. Laissa tarkoitettuun toimintaan liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluu kaikilta osin tietosuoja-asetuksen ja sitä täydentävän tietosuojalain soveltamisalaan. Henkilötietojen käsittelyn ensisijaisena oikeusperusteena olisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta. Tietosuojalain 4 § mukauttaa kyseistä tietosuoja-asetuksen kohtaa käsittelyperusteena. Pykälän 1

kohdan mukaan henkilötietoja saa käsitellä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti, jos kysymys on henkilön asemaa, tehtäviä sekä niiden hoitoa julkisyhteisössä, elinkeinoelämässä, järjestötoiminnassa tai muussa vastaavassa toiminnassa kuvaavista tiedoista siltä osin kuin käsittelyn tavoite on yleisen edun mukainen ja käsittely on oikeasuhteista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Käsittelyperustetta sovellettaessa katsottaisiin, että henkilön yksityisyyden suoja turvaavat edut eivät syrjäytä rekisterinpitäjän tai sivullisen intressejä. Luottotietolaissa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyperuste ei kuitenkaan oikeutaisi niiden käsittelyä mitä tahansa tarkoitusta varten. Laissa säädetään myös yksityiskohtaisesti käyttötarkoituksista, joihin luottotietoja voidaan luovuttaa.

Laissa tarkoitettuun toimintaan voi liittyä myös henkilötietojen käsittelyä, joka on 6 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaisesti tarpeen rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttamiseksi. Tällaisessa tilanteessa rekisterinpitäjän olisi sovellettava suoraan tietosuoja-asetusta. Kansallisen sääntelyliikkumavaran käyttö perustuisi kuitenkin e alakohtaan. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaista sääntelyliikkumavaraa on käytetty yksityiskohtaisten säännösten antamiseksi erityisesti henkilötietojen rekisteröinnistä, säilyttämisaajoista ja luovuttamisesta, mutta myös muusta käsittelystä. Ottaen huomioon, että sääntely koskee osittain erilaisten maksuhäiriötietojen käsittelyä, jolla voi olla kielteisiä vaikutuksia rekisteröidyn toimintamahdollisuuksiin, yksityiskohtaista ja tarkkarajaista sääntelyä voidaan riskiperusteisesti pitää tarpeellisena ja oikeasuhteisena. Yksityiskohtaisen sääntelyn tavoitteena on varmistaa, että se on rekisteröidyn kannalta läpinäkyvää, mikä edistää rekisteröidyn oikeuksien toteutumista.

Valittu oikeusperuste tarkoittaisi, että tietosuoja-asetuksen mukaiset rekisteröidyn oikeudet tulisivat täysimääräisesti sovellettavaksi. Rekisteröidyllä olisi myös tietosuoja-asetuksen 17 artiklan mukainen oikeus henkilötietojen poistamiseen ja 21 artiklassa tarkoitettu oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä. Näitä oikeuksia olisi kuitenkin mahdollista rajoittaa tietosuoja-asetuksen 23 artiklan mukaisesti, edellyttäen, että rajoitukselle on jokin artiklan 1 kohdassa tarkoitettu peruste ja rajoituksesta säädetään laissa. Lainsäädäntötoimenpiteen olisi täytettävä 23 artiklan 2 kohdassa säädetyt kriteerit. Luottotietolakiin sisältyvät säännökset yksilöintitietojen ja toimintakelpoisuutta koskevien tietojen säilyttämisaajoista sekä maksuhäiriömerkintöjen ja luokitustietojen säilyttämisaajoista, jotka merkitsevät rajoituksia tietosuoja-asetuksen 17 artiklan mukaiseen rekisteröidyn oikeuteen tietojen poistamiseen. Näiden säännösten oikeasuhteisuutta on tarkoitus arvioida erikseen.

Laista ehdotetaan poistettavaksi tietosuoja-asetuksen kanssa päällekkäisiä säännöksiä, joiden ei arvioida olevan kansallisen liikkumavaran puitteissa. Lisäksi laista ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomat säännökset suhteessa yleislakina sovellettavaan tietosuojalakiin sekä tarkennettavaksi eräitä säännöksiä, mukaan lukien erityisesti luottokelpoisuusarvioita ja liiketoimintakielloja koskevien tietojen luovuttamista koskevat säännökset.

1 §. Lain soveltamisala. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Momentti sisältää viittauksen kumottuun henkilötietolakiin, eikä luottotietolakiin ole tarpeen sisällyttää informatiivista viittausta tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin. Lakiin sen sijaan sisällytettäisiin eräiden säännösten yhteyteen aineellisia viittauksia, joilla täsmennettäisiin niiden suhdetta tietosuoja-asetukseen.

2 §. Lain tarkoitus. Pykälässä ehdotetaan korvattavaksi sana ”yksityisyyden” sanoilla ”yksityiselämän ja henkilötietojen”. Muutetussa sanamuodossa huomioitaisiin perustuslain 10 §:n 1 momentin sisältö tarkemmin.

3 §. Määritelmät. Pykälän 4 kohta ehdotetaan kumottavaksi. Rekisteröidyn määritelmä ilmenee tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdasta, jonka mukaan rekisteröidyllä tarkoitetaan luonnollista henkilöä, johon henkilötiedot liittyvät. Luottotietolain määritelmä kattaa myös rekisteröidyt yritykset. Rekisteröityä ei voida kansallisessa lainsäädännössä määritellä tietosuoja-asetuksesta poikkeavalla tavalla. Rekisteröidyn määritelmää ei myöskään saa toistaa kansallisessa lainsäädännössä. Rekisteröidyt luonnolliset henkilöt voivat olla myös luottotietolaissa tarkoitettuja yritysten omistajia tai vastuuhenkilöitä.

Ehdotettu määritelmän muutos huomioitaisiin lisäksi muissa luottotietolain säännöksissä siten, että sana ”rekisteröity” korvattaisiin tapauskohtaisesti joko ”luonnollisella henkilöllä” tai ”yrityksellä” tai molemmilla. Joissakin lainkohdissa rekisteröity olisi mahdollista korvata myös sanalla ”velallinen”.

5 §. Hyvä luottotietotapa. Pykälän 1 ja 3 kohdassa sana ”rekisteröity” korvattaisiin sanoilla ”luonnollinen henkilö” ja ”yritys”. Pykälän 2 kohdassa rekisteröity korvattaisiin pelkästään sanoilla ”luonnollinen henkilö”. Muutoksilla huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä. Lisäksi 2 kohdassa korvattaisiin sana ”yksityisyyden” sanalla ”yksityiselämän”. Luottotietolain perustelujen mukaan myös yrityksillä on oikeus asianmukaiseen tietojen käsittelyyn ja oikeus tulla arvioiduksi oikeiden ja asianmukaisten tietojen perusteella. Sen sijaan pykälän 2 kohdassa tarkoitettu yksityiselämän suoja voi koskea vain luonnollisia henkilöitä.

6 §. Luottotietojen laatu ja tietolähteet. Pykälän 1 momentissa korvattaisiin sana ”rekisteröidyn” sanoilla ”luonnollisen henkilön tai yrityksen”. Muutoksella huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä. Lisäksi momentin toinen virke ehdotetaan poistettavaksi. Voimassa olevan säännöksen mukaan henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia henkilötietoja saa käyttää tai muutoin käsitellä vain, jos oikeudesta tietojen käyttöön säädetään laissa tai määrätään lain nojalla tehdyssä päätöksessä. Kumotun henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten henkilötiedot ovat käsitteenä laajempi kuin tietosuoja-asetuksessa tarkoitettujen erityisten henkilötietoryhmät. Luottotietotoiminnan harjoittajilla ei ole laissa säädettyjä oikeuksia arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyyn. Virkkeen poistaminen momentista tarkoittaisi erityisten henkilötietoryhmien osalta, että luottotietotoiminnan harjoittajat soveltaisivat henkilötietojen käsittelyssään suoraan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan säännöksiä. Yleisesti sovellettavien säästöjen mukaisesti erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittely olisi pääsääntöisesti kiellettyä, jollei kyse ole jostakin säädetystä poikkeuksesta. Luottotietotoiminnan harjoittajia ei ole nimenomaisesti huomioitu tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain sisältämissä poikkeuksissa, mutta käsittelyn perusteena voisi olla esimerkiksi rekisteröidyn nimenomainen suostumus. Voimassa olevan luottotietolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin lain nojalla tehtyihin päätöksiin ei puolestaan ole enää tarpeen viitata, koska tarkoituksena on ollut mahdollistaa ns. väärinkäytösrekistereistä saatavat tiedot. Nämä tiedot ovat perustuneet tietosuojalautakunnan päätöksiin, jotka on korvattu voimassa olevilla luottolaitostoiminnasta annetun lain ja maksulaitoslain säännöksillä, jotka mahdollistavat vastaavat rekisterit. Näissä laeissa tai muualla laissa ei kuitenkaan ole kuitenkaan säädetty oikeudesta luovuttaa väärinkäytösrekistereihin sisältyviä tietoja luottotietotoiminnan harjoittajille.

Pykälän 2 momentissa sana ”rekisteröidyltä” korvattaisiin sanoilla ”luonnolliselta henkilöltä tai yritykseltä”. Muutoksella huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä. Momentin ensimmäisestä virkkeestä poistettaisiin ilmaisu ”tai määrätä lain nojalla tehdyssä päätöksessä”. Lain nojalla tehdyllä päätöksellä on tarkoitettu lähinnä edellä tarkoitettuja tietosuojalautakunnan lupia, joita ei enää sovelleta. Momentin toinen virke ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana. Henkilötietojen luovuttamista koskevaa sääntelyä sisältyy Suomessa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain salassapitosäännöksistä johtuen lukuisiin erityislakeihin, jotka eivät välttämättä ole yksinomaan henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä, ja jotka koskevat viranomaisten välisiä tiedonluovutuksia. Salassapitosäännöksistä johtuvia tiedonluovutussäännöksiä sisältyy myös muuhun lainsäädäntöön, mutta ei yleisesti sovellettavaan henkilötietojen käsittelyä koskevaan lainsäädäntöön. Luottotietotoiminnan harjoittajien tiedonsaannin osalta laissa säätämisen edellytys on riittävästi huomioitu momentin ensimmäisessä virkkeessä.

7 §. Tietoturvallisuus ja luottotietojen käsittelyn kirjaaminen. Pykälän 1 momentin sisältö on henkilötietojen käsittelyn osalta päällekkäinen niiden tietosuoja-asetuksen säännösten kanssa, jotka liittyvät henkilötietojen käsittelyn tietoturvallisuuteen. Näitä ovat erityisesti 25 artiklan säännökset sisäänrakennetusta ja oletetusta tietosuojasta sekä 2 jakson säännökset henkilötietojen käsittelyn turvallisuudesta ja henkilötietojen tietoturvaloukkauksia koskevista ilmoituksista. Momentissa ehdotetaan sana ”luottotietojen” korvattavaksi sanalla ”yritysluottotietojen”, minkä lisäksi momentin lopusta poistettaisiin vaatimus ottaa huomioon käsittelyn merkitys rekisteröityjen yksityisyyden suojan ja oikeusturvan kannalta, mikä koskee vain luonnollisia henkilöitä. Luonnollisten henkilöiden osalta sovellettaisiin suoraan tietosuoja-asetuksen säännöksiä. Momentin ruotsinkieliseen versioon ehdotetaan lisäksi kielellisiä täsmennyksiä. Pykälän 2 momentin alkuun ehdotetaan lisättäväksi viittaussäännös, jonka mukaan henkilötietojen käsittelyn turvallisuuteen sovelletaan, mitä tietosuoja-asetuksen 32 artiklassa säädetään. Momentilla täsmennettäisiin säännösten suhdetta tietosuoja-asetukseen. Momentista poistettaisiin toinen virke, jonka mukaan momentti ei koske 12 §:n 2 kohdassa tarkoitettujen yrityskytentätietojen käsittelyä. Yrityskytentätiedot ovat henkilötietoja, eikä niiden osalta voi tehdä poikkeuksia tietoturvallisuuden osalta. Momentissa säilytettäisiin vaatimus huolehtia siitä, että tieto henkilöluottotietojen käsittelystä kirjautuu tietojärjestelmään. Säännös ei ole päällekkäinen tietosuoja-asetuksen kanssa. Kyseessä on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukainen käsittelytoimea koskeva erityinen säännös, jolla mukautetaan tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan f alakohdan, 32 artiklan 2 kohdan sekä 25 artiklan 2 kohdan soveltamista. Säännöksen tavoitteena on helpottaa tietosuoja-asetuksen noudattamista.

10 §. Palveluja koskevat velvoitteet. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan korvattavaksi sana ”rekisteröityä” sanoilla ”luonnollista henkilöä tai yritystä”. Muutoksella huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä. Pykälän 2 momentin ruotsinkielistä versiota ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että sanat ”på begäran” korvataan sanoilla ”till den som ber om sådana upplysningar”. Muutettu sanamuoto ilmaisee tarkemmin, kenelle tietoja luovutetaan. Momentin suomenkielistä versiota ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan sana ”henkilölle”. Luottotietolakiin tehdyn terminologisen tarkistuksen seurauksena säännöksessä voisi olla sekaantumisvaara rekisteröidyn oikeuteen saada tieto itseään koskevista tiedoista. Kohdan esitöiden mukaan momentin tarkoituksena on varmistaa, että luottotiedot ovat myös niiden saata- vissa, jotka eivät jatkuvasti tarvitse luottotietoja ja joilla ei siten ole mahdollisuuksia tai tarvetta hankkia tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla luottotietorekisteristä. Momentti ei siten koske rekisteröidyn oikeuksia eikä sitä ole myöskään rajoitettu koskemaan pelkästään luonnollisia

henkilöitä. Pykälän 3 momentti on henkilötietojen käsittelyn osalta päällekkäinen tietosuojasetuksen 15 artiklan 3 kohdan kanssa, joten se ehdotetaan kumottavaksi. Myös rekisterinpitäjän oikeudesta periä kohtuullinen maksu säädetään kyseisessä kohdassa. Momentti koskee pelkästään rekisteröidyn oikeutta saada itseään koskevat henkilöluottotiedot.

11 §. Luonnollisten henkilöiden ja yritysten yhdenvertainen kohtelu. Pykälän otsikkoon ja sisältöön tehtäisiin terminologinen tarkistus, jossa sana ”rekisteröityjä” korvattaisiin sanoilla ”luonnollisia henkilöitä ja yrityksiä”. Muutoksella huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä.

12 §. Yksilöintitiedot ja toimintakelpoisuutta koskevat tiedot. Pykälässä säädetään luonnollista henkilöä koskevien tietojen tallettamisesta luottotietorekisteriin. Pykälän 1 kohdasta poistettaisiin sana ”rekisteröidyn”. Pykälän 2 kohdassa ensimmäinen sana ”rekisteröity” poistettaisiin ja jälkimmäinen korvattaisiin sanoilla ”kyseessä oleva henkilö”. Sana ”rekisteröidyn” poistettaisiin myös 3 kohdasta, ja korvattaisiin sanoilla ”kyseessä olevan henkilön” 4 kohdassa. Muutoksilla huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä.

13 §. Maksuhäiriötiedot ja niitä täydentävät tiedot. Pykälässä säädetään henkilöluottotietoina tallettavista luonnollisen henkilön maksuhäiriötiedoista. Terminologian yhdenmukaisuuden varmistamiseksi erityisesti pykälän kahdessa ensimmäisessä kohdassa mainittujen lakien kanssa pykälän 1 momentin 1-3, 6 ja 8 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa sana ”rekisteröity” ehdotetaan korvattavaksi sanalla ”velallinen”. Lisäksi pykälän 1 momentin 6 kohdan suomenkielisessä versiossa poistettaisiin sana ”rekisteröidyn” ja korvattaisiin sana ”hän” sanalla ”velallinen”. Muutoksilla huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä.

Lisäksi 1 momentin 8 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa ehdotetaan sana ”rekisterinpitäjä” korvattavaksi sanalla ”luottotietotoiminnan harjoittaja”. Rekisterinpitäjää ei määritellä luottotietolaissa. Laista kuitenkin ehdotetaan poistettavaksi tietosuojasetuksen kanssa päällekkäinen sääntely, joka liittyy rekisterinpitoon ja rekisteröidyn oikeuksiin sekä henkilötietojen käsittelyn valvontaan. Laissa säädettäisiin pääasiassa elinkeinotoiminnan eli luottotietotoiminnan harjoittamisen valvonnasta. Lisäksi lain 3 §:n 7 kohdassa määritellään luottotietotoiminnan harjoittaminen. Tästä syystä laissa olisi syytä käyttää systemaattisesti elinkeinonharjoittajasta termiä ”luottotietotoiminnan harjoittaja”. Terminologinen muutos tehtäisiin useaan pykälään. Pykälän 2 momentin ruotsinkieliseen versioon ehdotetaan lisäksi kielellisiä muutoksia, jotta sen sanamuoto on yhdenmukainen lain 24 §:n 3 momentin sanamuodon kanssa.

14 §. Velkojan ilmoittamia maksuhäiriöitä koskevat erityissäännökset. Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa ehdotetaan korvattavaksi sana ”rekisterinpitäjä” sanalla ”luottotietotoiminnan harjoittaja”.

16 §. Luottokelpoisuusarvioinnissa käytettävät tiedot. Pykälässä säädetään siitä, minkälaisia tietoja saa käyttää arvioitaessa luonnollisen henkilön luottokelpoisuutta. Luottokelpoisuusarvioinnilla tarkoitetaan henkilötietojen käyttöä eräänlaiseen mallinnukseen, jonka avulla laaditaan erilaisia luottoluokitusmalleja tai muodostetaan markkinoinnin kohderyhmiä. Luonnolliselle henkilölle ei välttämättä aiheutuisi välittömiä vaikutuksia luottotietotoiminnan harjoittajan suorittaman profiloinnin seurauksena. Henkilön luottotietoluokitus voisi kuitenkin vaikuttaa siihen, myöntääkö luottotietotoiminnan harjoittajan asiakkaana oleva luotonantaja kyseessä olevalle henkilölle luoton, jolloin henkilölle aiheutuisi oikeudellisia vaikutuksia tai päätös voisi muuten

vaikuttaa henkilöön vastaavalla merkittävällä tavalla tietosuoja-asetuksen 22 artiklassa tarkoitettun mukaisesti. Artikla tulisi sovellettavaksi, jos päätöksenteko perustuu automaattiseen käsittelyyn kuten profilointiin. Profiointi olisi tietosuoja-asetuksen perustelujen mukaisesti ymmärrettävä laajasti siten, että se tarkoittaa mitä tahansa henkilötietojen automaattista käsittelyä luonnollisen henkilön henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioimiseksi (johdanto-osan 71 kappale). Perusteluissa mainitaan nimenomaisena esimerkkitilanteena taloudellisen tilanteen analysoiminen tai ennakoiminen.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi tietosuoja-asetuksen 22 artiklan vaatimusten huomioimiseksi. Momentissa olisi huomioitava erityisesti 22 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen suojatoimenpiteet. Artikla sallii automaattiseen käsittelyyn perustuvan päätöksenteon, jolla on oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa muuten rekisteröityyn merkittävästi, jos päätös on hyväksytty rekisterinpitäjään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa vahvistetaan asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi virke, jonka mukaan luonnolliselle henkilölle olisi varattava tilaisuus esittää kantansa ja vaatia virheen korjaamista ennen päätöksen tekemistä, jos arviointitietoa käytetään luottopäätöksen perusteena. Luonnollisella henkilöllä olisi myös oikeus vaatia ihmisen osallistumista tietojen käsittelyyn luottotietotoiminnan harjoittajan tai luotonantajan puolesta. Se, kumpaa vaatimus koskisi, määräytyisi sen mukaan, kumpi automaattisesta käsittelystä vastaa. Ehdotettavalla muutoksella käytettäisiin tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaista liikkumavaraa säätää sovellettavista suojatoimista. Virheellä tarkoitettaisiin muuta virheellistä tietoa kuin virheellistä henkilötietoa, jonka oikaisuun sovelletaan tietosuoja-asetuksen 16 artiklaa.

Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi sana ”lisäksi”. Voimassa olevassa momentissa on viittaus 27 §:ään, jossa säädetään elinkeinotoimintaa harjoittavien luonnollisten henkilöiden luottokelpoisuuden arviointitiedon muodostamiseen liittyvistä vaatimuksista. Myös näiden luonnollisten henkilöiden osalta olisi huomioitava 1 momenttiin lisätyt vaatimukset.

Silloin, kun kyse on 22 artiklassa tarkoitettusta automaattisesta käsittelystä, rekisterinpitäjän olisi myös varmistettava, että sen käytössä olevat matemaattiset tai tilastolliset menetelmät soveltuvat sen varmistamiseen, että henkilötietojen virheellisyyteen johtavat tekijät korjataan ja virheriski minimoidaan (tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 71 kappale).

17 §. *Yksilöintitietojen ja toimintakelpoisuutta koskevien tietojen säilyttämisajat.* Pykälän *1 momentin johdantokappaleessa* korvattaisiin sana ”rekisteröidyn” sanalla ”luonnollisen henkilön”. Momentin *1 ja 2 kohdassa* sana ”rekisteröity” korvattaisiin sanoilla ”kyseessä oleva henkilö” ja *4 kohdassa* sanoilla ”luonnollinen henkilö” ja ”kyseessä oleva henkilö”. Muutoksilla huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä.

18 §. *Maksuhäiriömerkintöjen ja luokitustietojen säilyttämisajat.* Pykälän *1 momentin 4 kohdassa* ja *2 momentissa* ehdotetaan korvattavaksi sana ”rekisterinpitäjä” sanalla ”luottotietotoiminnan harjoittaja”.

19 §. *Henkilöluottotietojen luovuttamisen ja käyttämisen yleiset edellytykset.* Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan henkilötietoja on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yh-

teensopimattomalla tavalla. Pykälän 1 momentissa säädetään alkuperäisestä tarkoituksesta, johon henkilöluottotietoja saa luovuttaa käytettäväksi ja käyttää. Sen lisäksi pykälän 2 momentissa täsmennetään, mihin tarkoituksiin henkilöluottotietoja saa 1 momentin estämättä luovuttaa ja käyttää. Näitä tarkoituksia pidettäisiin tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan sekä 6 artiklan 4 kohdan tarkoittamana yhteensopivana käsittelynä. Pykälässä käytetään 6 artiklan 3 kohdan mukaista sääntelyliikkumavaraa mukauttaa tietosuoja-asetuksen säännöksiä käyttötarkoitussidonnaisuuden osalta.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa ja 7 kohdassa korvattaisiin sana ”rekisteröity” sanoilla ”kyseessä oleva henkilö”. Muutoksilla huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä. Lisäksi lainsäädäntöteknisenä tarkistuksena 7 kohtaan siirrettäisiin lain 30 §:n 3 momentin sisältämä viittaus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017, *rahanpesulaki*) 3 luvun 4 §:ään. Ilmoitusvelvollisen selonottovelvollisuudesta säädetään 3 luvun 4 §:ssä kokonaisuutena, joten epätarkka viittaus sen 3 momenttiin poistettaisiin. Ilmoitusvelvollisilla on rahanpesulain 3 luvun 4 §:n nojalla velvollisuus hankkia tietoja asiakkaansa ja tämän tosiasiallisen edunsaajan toiminnasta, liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta sekä perusteista palvelun tai tuotteen käyttämiselle. Ilmoitusvelvollisille on asetettu aktiivinen asiakassuhteen jatkuva seurantavelvollisuus ja selonottovelvollisuus. Teknisellä tarkistuksella ei laajennettaisi eikä kavennettaisi ilmoitusvelvollisten mahdollisuuksia saada asiakkaasta tai tämän tosiasiallisesta edunsaajasta tietoja luottotietolain nojalla.

Momentin 10 kohtaa olisi tarkistettava teknisesti sen huomioimiseksi, että siinä mainittu henkilötietolaki on kumottu. Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana ensimmäinen virke, jonka mukaan momentissa säädetty ei estä yrityskentätietojen luovuttamista. Säännös on päällekkäinen 26 §:n säännösten kanssa. Se on myös muotoiltu väljästi tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 6 artiklan 4 kohdan mukaisten käyttötarkoitussidonnaisuuden vaatimusten kannalta.

20 §. Henkilöluottotietojen luovuttaminen sähköisesti. Pykälässä säädetään henkilöluottotietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden välityksellä 19 §:ssä tarkoitettuihin tarkoituksiin. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Momentti on perusteltu lain esitöissä sillä, että rajoituksesta tapahtuvan yrityskentätietojen luovuttamisen ei voida katsoa vaarantavan perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädettyä yksityiselämän suojaa, koska kysymys on tiedoista, jotka liittyvät henkilön toimintaan yritystoiminnassa tai muussa vastaavassa roolissa. Lain 12 §:n mukaisesti nämä tiedot kuitenkin luokitellaan henkilöluottotietoihin, eikä lain esitöissä ole esitetty erityisiä perusteluja sille, mistä syystä niitä tulisi voida luovuttaa löyhemmin perusteina kuin muita henkilöluottotietoja. Vaikka tiedot ovat sinänsä julkisia, niitä on mahdollista pyytää myös suoraan kaupparekisteristä, eikä luottotietotoiminnan harjoittaja ole tietojen alkuperäinen rekisterinpitäjä. Tämän huomioimiseksi yrityskentätietojen luovuttamiselle luottotietorekisteristä olisi syytä säätää samat teknisellä käyttöyhteydellä tapahtuvan luovutuksen edellytykset kuin muille henkilöluottotiedoille. Lisäksi yrityskentätietoja koskisivat 18 §:n mukaiset yleiset edellytykset tiedon luovuttamiselle.

21 §. Yrityksen perustiedot. Pykälän johdantokappaleessa ehdotetaan sana ”rekisteröity” korvattavaksi sanoilla ”luonnollinen henkilö tai yritys”. Muutoksella huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä. Lisäksi pykälän 3 kohta ehdotetaan kumottavaksi. Yrityksen vastuuhenkilöitä koskevia tietoja ei kaupparekisterissä luokitella yrityksen perustiedoiksi, vaan

ne on ilmoitettava kaupparekisteriin erillisellä henkilötietolomakkeella. Yrityksen vastuuhenkilöitä koskevat tiedot huomioitaisiin 22 §:ssä.

22 §. *Yrityksen vastuuhenkilöä koskevat tiedot.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan yrityksen perustietojen lisäksi luottotietorekisteriin saisi tallettaa viranomaisen pitämään julkiseen rekisteriin merkityt yrityksen vastuuhenkilöitä koskevat tiedot. Muutoksella huomioitaisiin 21 §:n 3 kohdan kumoaminen. Momentissa säädetty luottotietorekisterin pitäjän oikeus tehdä rekisteriin yrityksen vastuuhenkilöä kuvaava merkintä, joka poikkeaa viranomaisen julkiseen rekisteriin tehdystä merkinnästä, ehdotetaan muutettavaksi velvoitteeksi. Tällä muutoksella mukautettaisiin tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaista henkilötietojen täsmällisyysvelvoitetta, jonka mukaan rekisterinpitäjän on toteutettava kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin näiden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä. Pykälän 1 momentissa ja 2 momentissa ehdotetaan korvattavaksi sanat ”luottotietorekisterin pitäjä” ja ”rekisterinpitäjä” sanalla ”luottotietotoiminnan harjoittaja”. Pykälän ruotsinkielistä sanamuotoa tarkistettaisiin myös kielellisesti. Lisäksi pykälän otsikkoon tehtäisiin tekninen muutos, jolla huomioitaisiin pykälän sisällölliset muutokset.

23 §. *Tiedot liiketoimintakiellosta.* Pykälässä säädetään oikeudesta tallettaa luottotietorekisteriin tiedot henkilöstä, joka on määrätty liiketoimintakielloon. Pykälän mukaan tietoja saa myös luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) 21 §:ssä säädetään Oikeusrekisterikeskuksen pitämästä rekisteristä, jonka sisältämät voimassa olevia liiketoimintakieltoja koskevat tiedot ovat julkisia ja kenellä tahansa on oikeus saada rekisteristä tieto voimassa olevasta liiketoimintakiellosta myös kopiona tai tulosteena. Teknisen käyttöyhteyden avulla tapahtuva tietojen luovuttaminen on kuitenkin rajattu tiettyihin käyttötarkoituksiin. Luottotietotoimintaa harjoittavalla on oikeus saada tieto teknisen käyttöyhteyden avulla omaa toimintaansa varten. Luottotietolaissa ei ole säädetty liiketoimintakieltoirekisteristä tapahtuvia luovutuksia vastaavaa käyttötarkoituksen rajoitusta, vaikka kyse olisi tietojen jälleen luovuttamisesta. Lisäksi liiketoimintakieltoirekisterin sisältämät päätyneitä liiketoimintakieltoja koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä. Niitä voidaan luovuttaa salassapitovelvollisuuden estämättä vain rajattuihin käyttötarkoituksiin. Luottotietolaissa ei ole rajattu ollenkaan näiden tietojen luovuttamista.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että luottotietotoiminnan harjoittaja saisi luovuttaa tiedon voimassa olevasta liiketoimintakiellosta luottotiedon käyttäjälle, jos se on tarpeen toimeksiannon suorittamiseksi. Tiedon luovuttaminen sidottaisiin siten voimassa oleviin liiketoimintakieltoihin. Päättynyttä liiketoimintakieltoa koskevaa tietoa ei saisi luovuttaa edelleen. Huomioiden, että alkuperäisessä rekisterissä tietojen sähköinen luovuttaminen on sidottu käyttötarkoitukseen, pykälässä olisi asetettava myös käyttötarkoituksien rajoitus. Koska voimassa oleva liiketoimintakieltoa koskeva tieto on julkinen ja luovutettava tieto on yksilöity, tiedonluovutus voitaisiin sijoittaa tiedon tarpeellisuuden toimeksiannon suorittamiseksi.

24 §. *Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot.* Pykälän 1 momentin 1 kohdassa sana ”rekisteröidystä” korvattaisiin sanoilla ”merkitystä velallisesta” ja 2 kohdassa sana ”rekisteröidyn” korvattaisiin sanalla ”velallisen”. Momentin 4 ja 6 kohdassa tehtäisiin vastaavat muutokset. Lisäksi 1 ja 4 kohtaa tarkistettaisiin kielellisesti. Myös pykälän 3 ja 4 momentissa sana ”rekisteröity” korvattaisiin sanalla ”velallinen”. Muutoksilla huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä. Lisäksi 3 ja 4 momentissa korvattaisiin sana ”rekisterinpitäjä”

sanalla ”luottotietotoiminnan harjoittaja”. Momenttien ruotsinkielistä versiota tarkistettaisiin kielellisesti, jotta niiden sanamuoto on yhdenmukainen lain 13 §:n 2 ja 3 momentin sanamuodon kanssa.

27 §. *Yrityksen luottokelpoisuusarvioinnissa käytettävät tiedot.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan sana ”rekisterinpitäjä” korvattavaksi sanalla ”luottotietotoiminnan harjoittaja”.

28 §. *Rekisterimerkintöjen säilyttämisaajat.* Pykälän 1 momentin 4 kohdassa ehdotetaan korvattavaksi sana ”rekisterinpitäjä” sanalla ”luottotietotoiminnan harjoittaja”. Momentin 5 kohdassa korvattaisiin sana ”rekisteröidyn” sanalla ”velallisen”. Muutoksella huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä.

7 luku – Tiedonsaantioikeus. Luku ehdotetaan otsikoitavaksi uudelleen. Voimassa olevan lain otsikko ”Rekisteröidyn oikeudet ja niiden toteuttaminen” antaa vaikutelman päällekkäisestä sääntelystä tietosuoja-asetuksen sisältämien rekisteröidyn oikeuksia koskevien säännösten kanssa. Uusi otsikko kattaisi ne luvun säännökset, joiden säilyttäminen on tarpeen laissa tarkoitettun muun tiedonsaantioikeuden turvaamiseksi. Tiedonsaantioikeutta koskevan tarkemman sääntelyn säilyttämisen arvioidaan olevan mahdollista tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa.

29 §. *Ilmoittaminen saatavan suorittamisen vaikutuksesta ja luottotiedon käytöstä.* Pykälä ehdotetaan otsikoitavaksi uudelleen. Voimassa olevan pykälän otsikko ”Tiedottaminen rekisteröidylle” on luvun otsikon tavoin päällekkäinen tietosuoja-asetuksen säännösten kanssa. Myös pykälän sisällössä on jossain määrin päällekkäisyyttä tietosuoja-asetuksen 12 artiklan kanssa. Artiklan mukaan rekisterinpitäjällä on aktiivinen rekisteröidyn informointivelvollisuus. Vastavasti 29 §:n tarkoituksena on huomioida tilanteet, joissa luottotietorekisterin pitäjän ja luottotietojen käyttäjän on aktiivisesti annettava rekisteröidylle tietoa luottotietojen käsittelystä.

Luottotietolain voimassa oleva 29 § sisältää kuitenkin tietosuoja-asetuksen 12 artiklaan nähden tarkempia säännöksiä, jotka osoittavat tarkemmin ne tilanteet, joissa tiedonantovelvollisuus on olemassa. Tiedonantovelvollisuus on myös jossain määrin laajempi. Tietosuoja-asetuksesta ei johdu suoraan velvollisuutta ilmoittaa rekisteröidylle tietoa saatavan suorittamisen vaikutuksesta luottotietorekisteriin tehtäviin merkintöihin. Pykälässä tarkoitettua voidaan antaa esimerkiksi markkinoinnin yhteydessä, asiakaskirjeissä tai vakiosopimuksissa.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettu informointivelvollisuus on osittain päällekkäinen tietosuoja-asetuksen 14 artiklan mukaisen rekisterinpitäjälle kuuluvan velvollisuuden kanssa. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitataan tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 1-4 kohdan mukaiseen informointivelvollisuuteen. Rekisterinpitäjällä on rekisteröidyn informointivelvollisuus suoraan tietosuoja-asetuksen 12 artiklan nojalla, minkä lisäksi rekisterinpitäjällä on aktiivinen informointivelvollisuus 14 artiklan nojalla, kun tietoja ei ole saatu rekisteröidyltä itseltään. Momentissa säilytettäisiin velvollisuus lähettää tieto saatavan suorittamisen vaikutuksesta luottotietorekisteriin tehtäviin merkintöihin. Pykälän 2 momentissa säädetään luottotietojen käyttäjälle kuuluvasta informointivelvollisuudesta. Tietojen käyttäjä ei ole luottotietorekisterin rekisterinpitäjä, mutta voi olla omassa toiminnassaan käsiteltävien henkilötietojen rekisterinpitäjä. Momentissa on kyse tietojen luovuttamisesta luoton myöntämistä varten taikka 19 §:n 2 momentin 4-6 kohdassa säädettyihin tarkoituksiin, joita ovat takauksen tai vierasvelkapanttin hyväksyminen tai antaminen; huoneenvuokrasopimuksen tekeminen; sekä sopimusehtojen

määrittelemine, jos kysymys on sellaisesta sopimuksesta, jonka tekemisestä ei lain mukaan voida kieltäytyä. Momentin ensimmäinen virke on päällekkäistä sääntelyä tietosuoja-asetuksen mukaisten informointivelvoitteiden kanssa. Virke ehdotetaan poistettavaksi. Luotonantajia ja muita luottotietojen käyttäjiä koskisi siinä tarkoitettut velvoitteet suoraan tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 1-4 kohdan nojalla. Sen sijaan momentin toisen ja kolmannen virkkeen sisältö ei seuraa suoraan tietosuoja-asetuksesta. Toiseen virkkeeseen ehdotetaan tehtäväksi ensimmäisen virkkeen poistamisen seurauksena tarvittavat mukautukset. Virkkeen ruotsinkielistä sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi myös kielellisesti. Lisäksi viimeinen virke ehdotetaan poistettavaksi. Momentissa säädetään yrityskentätietoja koskevasta poikkeuksesta, jota ei ole lain esitöissä erityisesti perusteltu. Yrityskentätiedot ovat henkilöluottotietoja, eikä niiden osalta voi tietosuoja-asetuksen nojalla tehdä poikkeuksia rekisteröidyn oikeuksiin, jollei oikeutta ole tarpeen rajoittaa jollakin 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla perusteella. Nämä eivät sovellu pykälässä tarkoitettuihin tilanteisiin.

30 §. Yrityksen tiedonsaantioikeus. Voimassa olevan pykälän otsikko ”Tarkastusoikeus” on päällekkäinen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan mukaisen rekisteröidyn oikeuden kanssa siltä osin kuin on kyse henkilötietojen käsittelystä. Otsikko ehdotetaan korvattavaksi uudella otsikolla, jossa huomioitaisiin pelkästään yrityksen tiedonsaantioikeus. Voimassa olevan pykälän *1 momentti* koskee yrityksen, sen edustajan ja vastuuhenkilön oikeutta saada tieto siitä, mitä tietoja yrityksestä ja sen vastuuhenkilöistä on talletettu luottotietorekisteriin ja mistä rekisteriin talletetut tiedot ovat peräisin. Huomioiden tietosuoja-asetuksen suoran sovellettavuuden siltä osin kuin on kyse luonnollisten henkilöiden oikeudesta saada tieto itseään koskevien henkilötietojen tallettamisesta, viittaus henkilötietolakiin poistetaan tarpeettomana. Momentissa myös korvattaisiin sana ”rekisterinpitäjä” sanalla ”luottotietotoiminnan harjoittaja”. Momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon ehdotetaan kielellisiä tarkistuksia.

Pykälän *2 ja 3 momentti* ehdotetaan kumottavaksi. Pykälän 2 momentin mukaiselle rekisteröidyn tarkastusoikeuden rajoittamiselle ei ole tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan mukaista perustetta, joten se ehdotetaan poistettavaksi kokonaan. Rekisteröidyn tarkastusoikeutta on voimassa olevassa laissa rajoitettu siltä osin kuin on kyse oikeudesta saada tieto yrityskentätietojen luovuttamisesta. Voimassa olevasta laista poiketen rekisteröidyllä olisi siten pyynnöstä oikeus saada tieto myös yrityskentätietojen luovuttamisesta. Tarkastusoikeutta olisi kuitenkin mahdollista rajoittaa yksittäistapauksessa tietosuojalain 34 §:n 1 momentin nojalla, jos tiedon antaminen saattaisi haitata esimerkiksi rikoksen selvittämistä. Tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan sanamuoto sisältää myös vaihtoehtoina mahdollisuuden antaa rekisteröidylle tieto vastaanottajista tai vastaanottajaryhmistä, joille henkilötietoja on luovutettu tai on tarkoitus luovuttaa. Pykälän 3 momentin sisältämä rekisteröidyn tarkastusoikeuden rajoitus ehdotetaan sisällytettäväksi uuteen 30 a §:ään.

30 a §. Rekisteröidyn oikeuksien rajoittaminen. Pykälän *1 momentti* vastaisi sisällöllisesti voimassa olevan lain 30 §:n 3 momenttia. Momentin mukaisesti rekisteröidyllä ei olisi oikeutta saada tietoa siitä, jolle häntä koskeva henkilöluottotieto on luovutettu, jos tietoja on luovutettu 19 §:n 2 momentin 7 kohdassa säädetyin edellytyksin kyseissä kohdassa tarkoitettulle ilmoitusvelvolliselle taikka jos tieto on luovutettu rahapesun selvittelykeskukselle rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi. Lain 19 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitetaan yrityksen tai yhteisön selonottovelvollisuutta asiakkaan liiketoimista, joka perustuu rahanpesulain 3 luvun 4 §:ään. Pykäläviittaus ehdotetaan siirrettäväksi 19 §:n 2

momentin 7 kohtaan. Ehdotetulla rekisteröidyn oikeuden rajoituksella huomioidaan se, että ilmoitusvelvollisella on myös rahanpesulain 4 luvun mukainen velvollisuus ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävistä liiketoimista, joita koskee salassapitovelvollisuus. Voimassa oleva 30 §:n 3 momentti on alun perin lisätty luottotietolakiin vuonna 2008. Säännös koskee pelkästään tiedonluovutuksia luottotietotoiminnan harjoittajan rekisteristä rahanpesulaissa säädettyihin tarkoituksiin. Siltä osin kuin kyse on rekisteröidyn oikeudesta saada tieto sellaisista luovutetuista tiedoista, jotka on talletettu rahanpesulain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisen ylläpitämään henkilörekisteriin, rekisteröidyn tarkastusoikeuteen sovellettaisiin, mitä rahanpesulaissa säädetään. Rahanpesun selvittelykeskuksen ylläpitämään rekisteriin talletettuihin tietoihin kohdistuvaan rekisteröidyn tarkastusoikeuteen puolestaan sovellettaisiin, mitä rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa (445/2017) säädetään. Momentti on voimassa olevassa luottotietolain 30 §:ssä osa lainsäädäntökokonaisuutta, jolla on pantu täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen.

Pykälässä säädetty tarkastusoikeuden rajoitus olisi edelleen mahdollinen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan d alakohdan nojalla, jotta voidaan taata rahanpesu- ja terrorismin rahoittamisrikosten sekä rahanpesun esirikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja paljastaminen tai tällaisiin rikoksiin liittyvät syytetoimet taikka rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpano. Rajoittamista tarkoittavan lainsäädäntötoimenpiteen olisi kuitenkin täytettävä 23 artiklan 2 kohdassa säädetty edellytykset. Rajoituksen kattamat käsittelyn tarkoitukset, henkilötietoryhmät ja soveltamisala ilmenevät ehdotetusta rajoitussäännöksestä. Rajoitus koskisi pelkästään henkilöluottotietoja, jotka on luovutettu säännöksessä tarkoitettuihin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen liittyviin tilanteisiin. Muiden 23 artiklan 2 kohdassa säädettyjen edellytysten arvioidaan täyttyvän tietosuoja-asetuksen yleisillä säännöksillä, jotka koskevat erityisesti tietoturvallisuutta. Pykälään ehdotetaan kuitenkin lisättäväksi selvyuden vuoksi *2 momentti*, jossa viitattaisiin sovellettavaan yleislakiin, jossa säädetään siitä, että rekisteröidylle olisi kerrottava rajoituksen syy, jollei se vaaranna rajoituksen tarkoitusta, sekä rekisteröidyn mahdollisuudesta käyttää oikeuksiaan tietosuojavaikuttetun välityksellä. Tämä olisi perusteltua, *ottaen* huomioon, että 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa henkilötietoja vastaanottaviin tahoihin sovelletaan eri yleislakeja. Rahanpesun selvittelykeskus kuuluu rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan.

31 §. Yritystä koskevan virheen oikaisu. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi osittain päällekkäisenä tietosuoja-asetuksen kanssa. Pykälässä säädetään luottotietorekisterissä tai luottotietolausunnossa olevan virheen oikaisusta, mutta säännöksessä ei ole rajattu virheen oikaisua henkilötietoihin. Rekisterinpitäjän on pykälän nojalla oikaistava ilman aiheutonta viivytystä luottotietorekisterissä tai luottotietolausunnossa oleva virheellinen, puutteellinen tai harhaan johtava tieto sekä rekisteröidyn pyynnöstä ilmoitettava virheen oikaisusta sille, jolle virheellinen tieto on annettu. Sen lisäksi rekisteröidyn pyynnöstä on yritysluottotiedossa olleen virheen oikaisusta ilmoitettava sille, jonka rekisteröity ilmoittaa saaneen virheellisen yritysluottotiedon. Säännös koskee siten rekisteröityjen luonnollisten henkilöiden lisäksi myös yrityksiä ja on keskeinen rekisteröidyn oikeusturvan kannalta sekä henkilöluottotietojen että yritysluottotietojen osalta. Tästä syystä säännös ehdotetaan säilytettäväksi suureksi osaksi sen varmistamiseksi, että rekisterinpitäjällä olisi myös oikaista sellainen muu rekisteröidyn oikeuksiin vaikuttava virheellinen tieto kuin tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu epätarkka ja virheellinen henkilötieto. Rekisterinpitäjällä on tietosuoja-asetuksen mukaan velvollisuus joko

oikaista tai poistaa tällainen tieto rekisteröidyn pyynnöstä tai oma-aloitteisesti. Pykälästä ehdotetaan kuitenkin poistettavaksi tietosuoja-asetuksen sääntelyn kanssa päällekkäisenä rekisterinpitäjän velvollisuus ilmoittaa virheen oikaisusta sille, jolle virheellinen henkilöluottotieto on annettu. Lisäksi sana ”rekisteröity” korvattaisiin sanalla ”yritys”. Muutoksella huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä. Pykälä koskisi siten muita kuin tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja henkilötietoja. Pykälän otsikko muutettaisiin siten, että se koskisi vain yritystä koskevan virheen oikaisua.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi viittaussäännös (2 momentti), jonka mukaan epätarkan ja virheellisen henkilöluottotiedon ja yrityskytentätiedon oikaisemiseen sovelletaan, mitä tietosuoja-asetuksessa säädetään. Henkilöluottotiedot ja yrityskytentätiedot ovat tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja henkilötietoja. Momentilla täsmennettäisiin sääntelyn suhdetta tietosuoja-asetukseen.

31 a §. Kielteinen päätös. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 31 a §, johon siirrettäisiin kumottavaksi ehdotettavan 32 §:n 2 momentin sisältö siltä osin kuin on kyse luottotietorekisteriin talletetuista yrityksistä. Pykälän mukaan luottotietotoiminnan harjoittajan olisi annettava kirjallinen päätös, jos se kieltäytyy antamasta yritykselle 30 §:ssä tarkoitettua tietoa tai toteuttamasta yrityksen 31 §:n 1 momentin nojalla esittämää pyyntöä. Päätöksestä tulisi ilmetä ne lainkohdat ja tosiseikat, joihin kieltäytyminen perustuu. Päätökseen olisi liitettävä tieto oikeudesta saattaa asia tietosuojavaalutetun käsiteltäväksi. Luonnollisten henkilöiden esittämien pyyntöjen käsittelyyn sovellettaisiin tietosuoja-asetusta.

32 §. Oikeus käyttää omaa kieltään. Pykälän 1 momentissa säädetään rekisteröidyn oikeudesta käyttää omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, käyttäessään rekisteröidyn tarkastusoikeutta tai esittäessään virheen oikaisupyynnön. Rekisteröidyllä on Suomessa tällainen oikeus suoraan kielilain (2003/423) nojalla silloin, kun kyse on asioinnista viranomaisessa. Jos julkinen hallintotehtävä on lailla tai lain nojalla säädetty yksityiselle, sitä koskee sen hoitaessa tätä tehtävää, mitä kielilaisissa säädetään viranomaisesta. Momentti ehdotetaan säilytettäväksi, koska luottotietotoiminnan harjoittajat eivät ole viranomaisia, eivätkä yleisesti sovellettavat tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki sisällä säännöksiä rekisteröidyn oikeudesta käyttää omaa kieltään. Luottotietolain säännöksiä ei ole perusteltu suhteessa perustuslain 124 §:ään. Luottotietolain osalta ei ole myöskään esitöiden valossa arvioitu, voisiko luottotietotoiminnassa olla kyse kielilain 25 §:ssä tarkoitetun julkisen hallintotehtävän antamisesta yksityisille, jolloin yksityistä koskisivat kielilain vaatimukset. Sen sijaan luottotietolaissa erikseen säädetty rekisteröidyn oikeus käyttää omaa kieltä voidaan perustella luottotietotoiminnan vaikutuksilla rekisteröidyn oikeuksiin ja oikeusturvaan. Momenttia täsmennettäisiin siten, että siinä viitattaisiin luonnolliseen henkilöön, joka käyttää tietosuoja-asetuksen mukaisia rekisteröidyn oikeuksiaan, ja yritykseen, joka käyttää lain 30 tai 31 §:n mukaista oikeuttaan. Momentista poistettaisiin sanat ”tarkastusoikeutta ja virheen oikaisua koskevassa”. Samalla momentin ruotsinkielistä sanamuotoa muutettaisiin vastaamaan kielilain terminologiaa siten, että sanat ”sitt modersmål” korvataan sanoilla ”sitt eget språk”. Luonnollisella henkilöllä ja yrityksellä olisi oikeus käyttää omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, omassa asiassa sekä saada asiakirjat tällä kielellä. Säännöksellä ei tarkoitettaisi yleisiä tiedusteluja, vaan tilanteita, joissa yrityksen tai luonnollisen henkilön on tarve saada itseään koskevia tietoja tai saada itseään koskeva tieto oikaistuksi. Yrityksen osalta omalla kielellä tarkoitettaisiin kyseessä olevan oikeushenkilön pöytäkirjakieltä, jos se on suomi tai ruotsi.

Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi päällekkäisenä tietosuoja-asetuksen ja tietosujalain sääntelyn kanssa. Momentissa säädetään rekisterinpitäjän velvollisuudesta antaa kirjallinen ratkaisu, jos se kieltäytyy toteuttamasta rekisteröidyn tarkastusoikeutta tai muuttamasta rekisterissä olevaa tietoa, sekä ne lainkohdat ja tosiseikat, joihin kieltäytyminen perustuu. Samalla pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi siten, että se vastaa pelkästään säilytettävän 1 momentin sisältöä. Yritysten osalta tarvittava sääntely sisällytettäisiin uuteen 31 a §:ään.

8 luku – Valvonta. Luvussa säädetään luottotietotoiminnan valvonnasta, joka lain 33 §:n mukaan kuuluu tietosuoja-valtuutetulle. Voimassa olevan luvun sisältämät säännökset ovat osittain päällekkäisiä tietosuoja-asetuksen ja tietosujalain mukaisen valvonnan kanssa, joten pykälää ehdotetaan eräiltä osin tarkistettavaksi. Luottotietolain mukainen valvonta ei kuitenkaan kaikilta osin ole pelkkää henkilötietojen käsittelyn valvontaa, vaan kyseessä on laajempi valvontavastuu. Tästä syystä suurin osa säännöksistä on tarpeen säilyttää.

34 §. Tietosuoja-valtuutetun tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus. Pykälässä säädetään tietosuoja-valtuutetun oikeudesta saada nähtäväkseen tiedot luottotietojen käsittelystä luottotietolain mukaista valvontaa varten sekä oikeudesta saada sakkorekisteristä tietoja valvottavan hallituksen jäsenen tai varajäsenen taikka toimitusjohtajan tai toimitusjohtajan sijaisen luotettavuuden selvittämiseksi. Säännösten mukainen tiedonsaanti oikeus on laajempi kuin tietosuoja-asetuksen ja tietosujalain mukainen oikeus tarkastaa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus. Pykälän 1 momentti on osittain päällekkäinen tietosuoja-asetukseen ja tietosujalakiin perustuvaa valvontaa koskevan sääntelyn kanssa. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tiedonsaanti koskisi luottotietotoiminnan valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja. Muutoksella selkiytettäisiin elinkeinotoiminnan valvonnan suhdetta henkilötietojen käsittelyyn kohdistuvaan valvontaan. Lisäksi tiedonsaantioikeus kytkettäisiin tietojen välttämättömyyteen, huomioiden, että säännös on muotoiltu avoimeksi eikä luovutettavia tietoja ole yksilöity. Säännösten ja kyseisten henkilötietojen käsittelyä koskevien säädösten suhteen selkiyttämiseksi pykälään kuitenkin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan tietosuoja-valtuutetun sovelletaan, mitä tietosuoja-asetuksessa ja tietosujalaissa säädetään, siltä osin kuin 1 momentissa tarkoitettu tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus liittyy henkilötietojen käsittelyyn. Tällä selvennettäisiin sitä, että 1 momenttia sovelletaan muiden tietojen saantiin. Momentin ruotsinkielistä sanamuotoa tarkistettaisiin lisäksi kielellisesti.

35 §. Määräysten antaminen. Tietosuoja-valtuutetulla on tietosuoja-asetuksen 58 artiklan 2 kohdan nojalla muun muassa valtuudet määrätä rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä noudattamaan rekisteröidyn pyyntöjä, jotka koskevat tietosuoja-asetukseen perustuvien rekisteröidyn oikeuksien käyttöä. Kyseinen tietosuoja-asetuksen säännös on päällekkäinen voimassa olevan 35 §:n 1 kohdan kanssa siltä osin kuin lainkohdassa on kyse henkilötietojen käsittelyn valvontaan liittyvistä toimivaltuuksista. Kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin tietosuoja-valtuutetun oikeudesta antaa rekisterinpitäjälle määräys yrityksen 30 §:n ja 31 §:n 1 momentin mukaisen tiedonsaantioikeuden toteuttamisesta tai virheellisen tiedon oikaisemisesta. Muutettua säännöstä ei siten sovellettaisi tietosuoja-asetuksen mukaisiin rekisteröidyn oikeuksiin. Kohdassa ehdotetaan myös korvattavaksi sana ”rekisterinpitäjä” sanalla ”luottotietotoiminnan harjoittaja”. Pykälän 2 ja 3 kohta koskevat luottotietotoiminnan muuta valvontaa kuin henkilötietojen käsittelyn valvontaa, joten ne ehdotetaan säilytettäväksi. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan henkilötietojen käsittelyn osalta

tietosuojavaltuutetun toimivaltuuksiin sovelletaan, mitä tietosuoja-asetuksessa ja tietosuoja-laissa säädetään. Aineellisella viittaussäännöksellä täsmennettäisiin sääntelyn ja tietosuoja-asetuksen suhdetta.

9 luku – Erinäiset säännökset. Luku sisältää säännökset tietojen tallettamisesta eräissä tapauksissa, luottotietotoiminnan harjoittajan ilmoituksesta, salassapitovelvollisuudesta, vahingonkorvausvastuusta ja muutoksenhausta sekä viittaussäännökset rikoslakiin ja henkilötietolain rangaistussäännöksiin ja säännökset luottotietorikkomuksesta.

39 §. Salassapitovelvollisuus. Pykälän *1 momentissa* sana ”rekisteröityä” ehdotetaan korvattavaksi sanoilla ”luonnollista henkilöä tai yritystä”. Muutoksella huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä.

40 §. Vahingonkorvausvastuu. Pykälän *1 momentissa* sana ”rekisteröidylle” korvattaisiin sanoilla ”luonnolliselle henkilölle tai yritykselle”. Muutoksella huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä. Lisäksi momentissa sana ”rekisterinpitäjä” korvattaisiin sanalla ”luottotietotoiminnan harjoittaja”. Voimassa olevan pykälän *2 momentti* sisältää informatiivisen viittauksen henkilötietolakiin, jossa säädetään virheellisistä henkilöluottotiedoista ja lainvastaisesta henkilöluottotietojen käsittelystä aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta. Tietosuoja-asetuksen 82 artiklassa säädetään vastuusta ja oikeudesta korvauksen saamiseen niissä tilanteissa, joissa rekisteröidylle aiheutuu vahinkoa asetuksen rikkomisesta. Tietosuoja-asetuksen säännökset ovat suoraan sovellettavia myös voimassa olevassa 40 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Momentin informatiivinen viittaussäännös ehdotetaan selkeyden vuoksi säilytettäväksi. Muutetun momentin mukaan henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten rikkomisesta aiheutuvan vahingon osalta oikeudesta vahingonkorvaukseen säädettäisiin tietosuoja-asetuksessa. Muilta osin vahingonkorvaukseen sovellettaisiin nykytilaa vastaavasti vahingonkorvauslakia (412/1974).

42 §. Viittaus rikoslakiin. Voimassa oleva pykälä sisältää viittaussäännökset rikoslain ja henkilötietolain rangaistussäännöksiin. Pykälää ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että siinä huomioidaan uusi rikoslain 38 luvun 9 §:n mukainen tietosuoja-rikos, minkä lisäksi säännöksiä tarkennettaisiin rikosnimikkeiden osalta siten, että momentin ensimmäinen virke vastaisi tietosuoja-laissa käytettyä sanamuotoa. Lisäksi pykälän otsikkoa täsmennettäisiin.

43 §. Luottotietorikkomus. Pykälän *1 kohdassa* korvattaisiin sana ”rekisteröidyn” sanoilla ”yrityksen”. Muutoksella huomioitaisiin rekisteröidyn määritelmän poistaminen 3 §:stä sekä 30 §:n muuttaminen. Mainittua pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että luottotietolain mukainen tiedonsaantioikeus koskee vain yrityksiä, kun taas luonnollisten henkilöiden informointiin sovellettaisiin tietosuoja-asetusta. Lisäksi *2 kohdassa* korvattaisiin täsmällisyyden vuoksi sana ”tietosuojaviranomaiselle” sanalla ”tietosuojavaltuutetulle”.

7.2 Maksupalvelulaki

Maksupalvelulaki on maksupalveludirektiivin täytäntöönpanolaki. Lakiin sisältyy runsaasti tietojen käsittelyyn liittyvää sääntelyä. Kyseessä ei ole kuitenkaan yksinomaan rekisteröidyn henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely, vaan tietojen käsittely liittyy muun muassa palveluiden tarjoajan tiedonantovelvollisuuteen ja tilitietopalveluihin, minkä lisäksi laissa säädetään esimerkiksi palvelun käyttäjän sähköisestä tunnistamisesta. EU:n jäsenvaltio ei voi yksin arvioida, ovatko direktiivin sisältämät henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset tietosuoja-asetuksen salliman sääntelyliikkumavaran mukaisia.

Laki sisältää myös nimenomaisen henkilötietojen käsittelyä koskevan pykälän (86 §), jonka 1 momentin mukaan palveluntarjoaja saa vain maksupalvelun käyttäjän nimenomaisella suostumuksella käsitellä sellaisia henkilötietoja, jotka ovat tarpeen maksupalvelujen tarjoamiseksi. Suostumusta koskevalla säännöksellä on pantu täytäntöön maksupalveludirektiivin 94 artiklan 2 kohta. Koska säännös perustuu EU-oikeuteen, sen yhteensopivuutta tietosuoja-asetuksen kanssa ei arvioida tässä esityksessä. Laissa ei muuten säädetä tarkemmin maksupalvelun tarjoamiseen liittyvien henkilötietojen käsittelyä koskevista vaatimuksista, joten siihen sovellettaisiin 86 §:n 1 momentin lisäksi kaikilta osin tietosuoja-asetuksen säännöksiä. Koska maksupalvelulaki ei sisällä direktiivin täytäntöönpanoa lukuun ottamatta muuta tietojen tai henkilötietojen käsittelyä koskevia erityissäännöksiä, sääntelyä olisi pidettävä oikeasuhteisena.

Lain 86 §:n 2-4 momentin säännökset perustuvat direktiivin 94 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on sallittava, että maksujärjestelmät ja maksupalveluntarjoajat käsittelevät henkilötietoja, kun se on välttämätöntä maksupetoksiin liittyvien rikosten torjunnan, tutkinnan ja selvittämisen turvaamiseksi. Säännökset ovat välttämättömiä direktiivin vaatimusten täytäntöönpanon kannalta, huomioiden myös tarpeen mahdollistaa sellaisten tietojen luovuttaminen, jotka on säädetty salassa pidettäviksi. Perustuslakivaliokunta on pitänyt tällaisen sääntelyn tarkoitusta hyväksyttävänä käsitellessään vakuutuslainsäädännön muuttamista koskevia lakiehdotuksia. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota tarpeeseen varmistaa sääntelyn yhdenmukaisuus tietosuoja-asetuksen 10 artiklan kanssa (ks. PeVL 78/2018 vp; PeVL 17/2019 vp). Direktiivi jättää liikkumavaraa sen osalta, miten yksityiskohtaisesti asiasta säädetään, joten yksityiskohtaisempi ja tarkkarajaisempi sääntely on mahdollista tietosuoja-asetuksen sääntelyliikkumavaran puitteissa.

Luottolaitostoiminnasta annettua lakia (610/2014) on äskettäin muutettu lisäämällä siihen säännökset ns. asiakashäiriörekistereistä, jotka ovat aiemmin perustuneet tietosuojalautakunnan päätöksiin. Samalla maksulaitoslakia (297/2010) on muutettu siten, että lain 39 a §:ssä viitataan luottolaitostoiminnasta annettuun lain 15 luvun 18 a §:ään. Näissä laeissa säädettyjen rekisterien käyttötarkoitus on maksupalvelulain 86 §:ää vastaava. Luottolaitostoiminnasta annetun lain 18 a §:ää ei ole hyväksytty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella, mutta sen sisältö on pitkälti samanlainen kuin ehdotettu vakuutusyhtiöitä koskeva sääntely.

Asiakashäiriörekisterien osalta voitaisiin katsoa, että henkilötietojen käsittely perustuisi rekisterinpitäjän oikeutettuun etuun, joka olisi maksupalvelutoimintaan kohdistuvien väärinkäytösten ennalta estäminen ja selvittäminen. Tietosuoja-asetuksen johdanto-osassa todetaan välttä-

mättömän henkilötietojen käsittelyn petosten estämistarkoituksissa olevan asianomaisen rekisterinpitäjän oikeutetun edun mukaista (johdanto-osan 47 kappale). Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan f alakohdan osalta on kuitenkin syytä huomata, että se ei sellaisenaan oikeusperusteena salli yksityiskohtaisempia kansallisia säännöksiä henkilötietojen käsittelystä.

Petosten ennalta estämisen voidaan katsoa olevan samanaikaisesti yleistä etua koskeva tehtävä (6 artiklan 1 kohdan e alakohta), jota olisi pidettävä maksupalvelulain 86 §:n 2-4 momentin osalta käsittelyn ensisijaisena oikeusperusteena. Sen osalta tietosuoja-asetusta täydentävä sääntely on mahdollista ja asiakashäiriörekistereistä voidaan antaa aiempaa yksityiskohtaisempia säännöksiä.

Tietosuoja-asetusta täydentävän sääntelyn osalta on myös huomioitava, että asiakashäiriörekistereissä on kyse rikoksiin liittyvistä tiedoista. Niiden osalta 10 artikla edellyttää, että käsittely sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Tällaisina suojatoimina voitaisiin pitää esimerkiksi voimassa olevan 86 §:n 2-4 momentin säännöksiä rekisteröinnin edellytyksistä ja tietojen poistamisesta. Sääntely ei kuitenkaan ole kovin yksityiskohtaista verrattuna luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 18 a §:n säännöksiin. Huomioiden, että säännösten tarkoitus on vastaava, maksupalvelulain 86 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös maksupalveluntarjoajia koskisivat saman tasoiset vaatimukset kuin asiakashäiriörekistereitä ylläpitäviä luotto- ja maksulaitoksia.

86 §. Henkilötietojen käsittely. Pykälän voimassa olevilla 2-4 momentilla on tarkoitettu poikettavaksi kumotun henkilötietolain arkaluonteisten henkilötietojen käsittelykiellosta. Säännöksissä tarkoitetuista arkaluonteisina pidettävistä tiedoista säädetään tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa. Tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaan rikostuomioihin tai rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely 6 artiklan 1 kohdan perusteella on mahdollista vain viranomaisen valvonnassa tai kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä. (Tietosuoja-asetuksen 10 artiklan englanninkielinen ja ruotsinkielinen versio koskevat nimenomaisesti myös rikoksiin liittyviä henkilötietoja, *criminal offences/lagöverträdelsor som innefattar brott*.)

Maksupalveludirektiivin 94 artiklan 1 kohta ja pykälän 2-4 momentti samalla nimenomaisesti sallivat tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettujen rikostuomioita ja rikkomuksia (rikoksia) koskevien henkilötietojen käsittelyn. Niiden käsittelyä koskeviin suojatoimiin sovellettaisiin tietosuojalain 7 §:n perusteella tietosuojalain 6 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi aineellinen viittaussäännös luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 18 a §:ään vastaavasti kuin maksulaitoslakiin on lisätty. Luottolaitostoiminnasta annetun lain säännöksiä sovellettaisiin myös maksulaitoksiin, jos ne rekisteröivät tai käsittelevät muuten asiakashäiriötietoja. Momentissa säilytettäisiin voimassa oleva asiakashäiriötietojen luovuttamista koskeva säännös. Yksityiskohtaisempi sääntely kattaisi rekisterin tietosisällön, rekisteröinnin edellytykset ja tietojen säilytysajat, sekä velvollisuuden informoida rekisteröityä, jos tietoja käytetään päätöksentekoon ja niillä on kielteinen vaikutus rekisteröityyn. Ottaen huomioon, että osa maksupalveluntarjoajista on samalla luottolaitoksia tai maksulaitoksia, niitä koskevat jo nyt luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaiset säännökset asiakashäiriötietojen käsittelystä. Viittaussäännöksellä varmistettaisiin yhdenmukainen sääntely kaikkien asiakashäiriötietoja käsittelevien palveluntarjoajien osalta. Yksityiskohtaisempi

sääntely toimisi samalla rekisteröidyn oikeuksien suojaajana sen lisäksi, mitä tietosuojalaissa säädetään. Luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 18 a §:n 6 momentissa säädetään velvollisuudesta ilmoittaa rekisteröidylle tietojen käytöstä päätöksenteossa, jos luoton epääminen tai muu rekisteröidylle kielteinen päätös johtuu asiakashäiriörekisterissä olevasta tiedosta. Säännöksessä on kyse eri asiasta kuin tietosuoja-asetuksen mukaisessa rekisteröidyn informoinnissa. Rekisteröityä koskisivat luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaisen informoinnin lisäksi tietosuoja-asetuksen 13-18 artiklan mukaiset oikeudet. Tietosuoja-asetuksen 14 artiklassa säädetään rekisteröidylle annettavista tiedoista silloin, kun tietoja ei ole saatu rekisteröidyltä itseltään. Lisäksi erityisen oleellinen on rekisteröidyn 15 artiklan mukainen oikeus saada tieto itseään koskevien henkilötietojen käsittelystä, jollei sitä ole tarpeen rajoittaa tietosuojalain 34 §:n nojalla esimerkiksi vireillä olevan esitutinnan vuoksi. Tällaisessa tilanteessa sovellettavaksi tulisivat 34 §:n 2-4 momentin mukaiset suojaajimet.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin lisäksi informatiivinen viittaus henkilötietolain 11 §:ään. Ottaen huomioon 2 momenttiin lisättävän aineellisen viittaussäännöksen, *3 ja 4 momentti* ehdotetaan kumottavaksi päällekkäisinä säännöksinä luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 18 a §:n kanssa.

7.3 Rikosrekisterilaki

Rikosrekisterilaki kuuluu rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan. Rikosrekisterilain säännöksiä on arvioitu erältä osin rikosasioiden tietosuojalain säätämisen yhteydessä. Rikosrekisterin rekisterinpitäjä on Oikeusrekisterikeskus. Laissa säädetään rikosrekisterin käyttötarkoituksesta ja siihen tallennettavista tiedoista sekä henkilötietojen luovuttamisesta ja rekisteristä poistamisesta. Säännökset perustuvat erityisesti rikosasioiden tietosuojadirektiivin 5 artiklaan, 8 artiklan 2 kohtaan ja 9 artiklan 1 kohtaan.

4 a §. Pykälässä säädetään henkilötietojen luovuttamisesta tilanteissa, joissa viranomainen tai adoptiotoimisto joutuu arvioimaan henkilön luotettavuutta tai soveltuvuutta. Tietoja voidaan luovuttaa rikosrekisteristä pykälän 1 momentin mukaan esimerkiksi silloin, kun viranomaisen luvan tai hyväksynnän edellytyksenä on henkilön luotettavuus.

Voimassa olevan *3 momentin* nojalla oikeusministeriö voi painavista syistä antaa luvan tietojen luovuttamiseen rikosrekisteristä viranomaiselle henkilön luotettavuuden selvittämistä ja arviointia varten muussakin kuin 1 momentissa tarkoitettussa asiassa. Säännöstä on lain esitöissä perusteltu sillä, että poikkeusluvan myöntäminen sisältää sellaista oikeuspoliittista harkintaa ja linjanvetoa, joka luonteensa puolesta soveltuu paremmin ministeriölle kuin hallinnolliselle viranomaiselle. Momentin nojalla tietoja rikosrekisteristä voitaisiin luovuttaa myös muulle kuin Suomen viranomaiselle. Se, että jokin muu taho kuin rekisterinpitäjä voisi päättää henkilötietojen luovuttamisesta rekisteristä, ei kuitenkaan ole yhteensopiva ratkaisu henkilötietojen suojaajaa koskevien säännösten kanssa. Rikosasioiden tietosuojalain mukaisesti rekisterinpitäjä on aina vastuussa sen varmistamisesta, että henkilötietojen luovuttamisessa ja muussa käsittelyssä noudatetaan lakia. Tämä koskee myös tilanteita, joissa henkilötietoja luovutetaan kolmannen maan viranomaiselle. Säännöksen taustana on esitöiden valossa se, että oikeusministeriö on aiemmin

vastannut rikosrekisterin ylläpidosta, mutta ylläpitovastuu on siirretty Oikeusrekisterikeskuskelle. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Oikeusrekisterikeskus vastaisi henkilötietojen luovuttamisesta momentissa tarkoitetuissa poikkeustapauksessa. Koska säännöksen tarkempi soveltamisala ei ilmene pykälästä tai lain esitöistä, tietojen luovuttamiskynnystä ehdotetaan lisäksi tarkennettavaksi siten, että tietojen olisi oltava välttämättömiä henkilön luotettavuuden selvittämistä ja arviointia varten muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa asiassa.

8 Voimaantulo

Lakien ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian.

9 Toimeenpano ja seuranta

[Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.]

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

[Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.]

10.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys ei liity talousarvioesitykseen.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Henkilötietojen suoja ja kansallisen sääntelyliikkumavaran käyttö

Ehdotetut lainmuutokset ovat merkityksellisiä perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta on säädettävä tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on pitänyt aiemmin henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus

sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa (PeVL 25/1998 vp). Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla on tullut lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista.

Perustuslain 10 §:n mukaista suojaa täydentävät ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 8 artiklan mukainen yksityiselämän suoja sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa turvattu henkilötietojen suoja. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suh-teellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan, siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopi-muksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat. EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisäl-töä. Samoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan on Euroopan ihmisoikeustuomioistui-men oikeuskäytännössä katsottu kattavan myös henkilötietojen suojan.

Perustuslakivaliokunta on todennut, että tietosuoja-asetus on EU:n säädös, joka on kaikilta osil-taan velvoittava ja jota sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Euroopan unionin tuo-mioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suh-teessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (PeVL 1/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on myös todennut, että sen valtiosääntöisiin tehtäviin ei kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin esittänyt huomioita unio-nin lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön suhteesta. Valiokunta on tulkintakäytännössään pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sään-telyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. PeVL 25/2005 vp). Valiokunta on tämän joh-dosta painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityk-sellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunnan mukaan henkilötietojen suojan valtiosääntöisessä arvioissa painopiste on henkilötietojen suojan ja käsittelyä määrittävien säännösten sisällöllisessä arvioinnissa. Kan-sallisen liikkumavaran käyttöön kohdistuvassa valtiosääntöisessä arvioinnissa ovat merkityk-sellisiä esimerkiksi paitsi yksityiselämän ja henkilötietojen suojan asettamat sisällölliset vaati-mukset myös muiden informaatioon liittyvien perusoikeuksien suojan suhde yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Valtiosääntöisiä kysymyksiä liittyy myös esimerkiksi kansallista sään-telyä edellyttäviin oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeisiin (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 7). Perus-tuslakivaliokunta painottaa edelleen, että yksityiselämän ja henkilötietojen suojalla ei ole etusi-jaa muihin perusoikeuksiin nähden (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 8). Arvioinnissa on kyse kahden tai useamman perusoikeussäännöksen yhteensovittamisesta ja punninnasta (ks. esim. PeVL 54/2014 vp, s. 2/II, PeVL 10/2014 vp, s. 4/II).

Perustuslakivaliokunta on tietosuoja-asetusta täydentävää lainsäädäntöä koskevassa lausunnos-saan pitänyt perusteltuna tarkistaa aiempaa kantaansa henkilötietojen suojan kannalta tärkeistä sääntelykohteista. Valiokunnan mielestä tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota

tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvattun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunnan käsityksen mukaan tietosuoja-asetuksen sääntely vastaa asianmukaisesti tulkittuna ja sovellettuna myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan määräytyvää henkilötietojen suojan tasoa. Näin ollen erityislainsäädäntöön ei ole tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla enää valtiosääntöisistä syistä välttämätöntä sisällyttää kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Perustuslakivaliokunnan mielestä henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti yleisen tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla. (PeVL 14/2018 vp, s. 4) Perustuslakivaliokunta katsoo myös, että sääntelyn selkeyden vuoksi kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen säätäminen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen antaman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Perustuslakivaliokunnan mielestä on kuitenkin selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksen edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta. (PeVL 14/2018 vp, s. 5)

Luottotietolain muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa on pyritty huomioimaan tietosuoja-asetuksen sallima kansallinen liikkumavara poistamalla tarpeetonta päällekkäistä sääntelyä tietosuoja-asetuksen ja sitä täydentävän tietosuojalain kanssa. Luottotietolain ja maksupalvelulain muuttamista koskevissa lakiehdotuksissa lähdetään siitä, että henkilötietojen suoja taattaisiin jatkossa ensisijaisesti suoraan tietosuoja-asetuksen ja sitä täydentävän tietosuojalain säännöksillä. Toisaalta luottotietolaissa säädetään muun muassa maksuhäiriötiedoista, joilla voi olla kielteisiä vaikutuksia rekisteröidyn toimintamahdollisuuksiin. Luottotietolain mukaisella toiminnalla on siinä määrin luonnollisen henkilön luottokelpoisuuteen ulottuvia välittömiä vaikutuksia, että sääntelystä voidaan arvioida aiheutuvan erityisiä riskejä luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille. Tästä syystä erityisesti henkilötietojen rekisteröintiä ja luovuttamista koskevien yksityiskohtaisten ja kattavien säännösten säilyttäminen on perusteltua. Näissä säännöksissä käytetään tietosuoja-asetuksen sallimaa kansallista sääntelyliikkumavaraa. Maksupalvelulain säännökset, jotka koskevat niin sanottujen asiakashäiriötietojen käsittelyä, kuuluvat puolestaan sääntelykontekstiin, johon liittyy arkaluonteisten tietojen käsittelyä. Myös asiakashäiriömerkinnöillä voi olla välittömiä kielteisiä vaikutuksia maksupalveluntarjoajan asiakkaan toimintamahdollisuuksiin. Yksityiskohtaista ja kattavaa asiakashäiriörekisterisääntelyä voidaan siten pitää perusteltuna.

Luottotietolain säännöksiä ehdotetaan tarkennettavaksi erityisesti siltä osin kuin on kyse tietosuoja-asetuksen tarkoittamasta profiloinnista, jonka osalta rekisteröidyn oikeuksia koskevien suojatoimien varmistaminen on oikeusturvan kannalta oleellista. Maksupalvelulain säännöksiä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että ne olisivat voimassa olevia säännöksiä yksityiskohtaisempia ja tarkkarajaisempia. Tällä on merkitystä rekisteröidyn oikeuksien toteutumisen kannalta. Ehdotettujen tarkistusten myötä lakiehdotusten arvioidaan täyttävän perustuslain 10 §:stä seuraavat vaatimukset sen mukaisesti kuin perustuslakivaliokunta on tarkistanut tulkintaansa. Kansallisen liikkumavaran käytöstä tehdään tarkemmin selkoa edellä jaksossa 2 sekä lakiehdotusten säännöskohtaisissa perusteluissa.

Arkaluonteiset henkilötiedot

Perustuslakivaliokunnan mielestä arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on edelleen syytä arvioida myös aiemman sääntelyn lakitasoisuutta koskevan käytännön pohjalta. (PeVL 14/2018 vp ja PeVL 15/2018 vp). Vaikka EU:n tietosuojasetuksen soveltamisen alkamisen johdosta kansallisessa lainsäädännössä tulee tietosuojasetuksen 9 artiklaan valitun erityisten henkilötietoryhmien käsitteen vuoksi välttää arkaluonteisten tietojen käsitteen käyttämistä sääntelyn selvytyden vuoksi (ks. myös PeVL 14/2018 vp), pitää perustuslakivaliokunta edelleen perusteltuna kuvata valtiosääntöisesti tiettyjä henkilötietoryhmiä nimenomaan arkaluonteisiksi (PeVL 15/2018 vp). Näillä tarkoitetaan laajempaa tietojoukkoa kuin vain tietosuojasetuksessa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä (ks. tältä osin myös esim. PeVL 17/2018 vp.). Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyvät tietoturva- ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (ks. PeVL 15/2018 vp, myös 13/2016 vp, PeVL 14/2009 vp).

Myös tietosuojasetuksen 51 johdantokappaleen mukaan asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Perustuslakivaliokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (PeVL 15/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on varhaiskasvatusta koskevien tietovarantojen osalta lausunnossaan PeVL 17/2018 vp edellyttänyt, että terveydentilatietojen ja muiden arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn on oltava tietosuojasetuksen mahdollistamisissa puitteissa yksityiskohtaista ja kattavaa.

Maksupalvelulain 86 §:n 2-4 momentin sisältämät säännökset koskevat tietosuojasetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja, joita on myös pidetty vakiintuneesti arkaluonteisina. Voimassa olevat säännökset asiakashäiriötietojen käsittelystä eivät ole perustuslain tulkintakäytännön valossa riittävän yksityiskohtaisia ja tarkkarajaisia, ja myös tietosuojasetuksen 10 artikla edellyttää tällaisten tietojen osalta, että jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Maksupalvelulakiin ehdotetaan viittaussäännöstä, joka tarkoittaisi luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 18 a §:n soveltamista myös maksupalvelun tarjoajiin silloin, kun nämä käsittelevät asiakashäiriötietoja maksupalvelun nojalla. Luottolaitostoiminnasta annetun lain säännökset ovat huomattavasti yksityiskohtaisemmat ja tarkkarajaisemmat kuin maksupalvelulain voimassa olevat säännökset. Luottolaitostoiminnasta annetussa laissa on myös rajattu asiakashäiriötietojen käsittely siihen laajuuteen, mikä on välttämätöntä luottolaitosten ja rahoituslaitosten toimintaan välittömästi kohdistuvien asiakashäiriöiden, rikosten tai rikkomusten estämiseksi ja selvittämiseksi. Ehdotetun muutoksen myötä maksupalvelulain 86 §:n arvioidaan täyttävän arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevalle sääntelylle perustuslain tulkintakäytännössä asetetut vaatimukset.

Valiokunta on antanut erityistä merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan täsmällisyyttä ja sisältöä. Mikäli ehdotetut säännökset tietojen luovutuksesta

ovat kohdistuneet myös arkaluonteisiin tietoihin, on tavallisen lain säätämisyjärjestyksen käyttämisen edellytyksenä ollut sääntelyn täsmentäminen selostetun perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä koskevan käytännön mukaiseksi (ks. PeVL 15/2018 vp ja esim. PeVL 38/2016 vp). Perustuslakivaliokunta on arvioinut tietojen luovuttamista koskevaa sääntelyä erityisesti viranomaisen osalta ja on kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2016 vp, s. 2—3 ja siinä viitatu lausunnot). Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin välttämättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (esim. PeVL 19/2012 vp).

Esitykseen ei sisälly viranomaisten tietojen luovuttamista koskevaa sääntelyä, mutta luottotietolakiin sisältyy säännöksiä henkilötietojen luovuttamisesta viranomaisille. Kyseisillä säännöksillä ei ole mahdollistettu arkaluonteisten tietojen luovuttamista, minkä lisäksi lakiehdotuksessa on poistettu voimassa olevaan lakiin sisältyvä mahdollisuus arkaluonteisten henkilötietojen käsittelystä. Maksupalvelulain 86 §:n 2 momentissa on puolestaan kyse arkaluonteisten tietojen luovuttamisesta toiselle palveluntarjoajalle. Säännöksen arvioidaan täyttävän arkaluonteisten tietojen käsittelylle perustuslain tulkinnassa asetetut vaatimukset.

Luottotietolakiin sisältyy luottotietotoiminnan harjoittajalle annettu oikeus luovuttaa liiketoimintakieltoja koskevia tietoja, jotka luottotietotoiminnan harjoittaja saa Oikeusrekisterikeskuksen pitämästä rekisteristä. Kyseisen rekisterin sisältämät voimassa olevia liiketoimintakieltoja koskevat tiedot ovat julkisia ja kenellä tahansa on oikeus saada rekisteristä tieto voimassa olevasta liiketoimintakiellosta myös kopiona tai tulosteena. Teknisen käyttöyhteyden avulla tapahtuva tietojen luovuttaminen on kuitenkin rajattu tiettyihin käyttötarkoituksiin. Lisäksi päätyneitä liiketoimintakieltoja koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä. Luottotietolain 23 §:ssä ei ole säädetty vastaavia rajoituksia. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että luottotietotoiminnan harjoittaja saisi luovuttaa tiedon voimassa olevasta liiketoimintakiellosta luottotiedon käyttäjälle, jos se on tarpeen toimeksiannon suorittamiseksi. Tiedon luovuttaminen sidottaisiin siten voimassa oleviin liiketoimintakieltoihin. Päätynyttä liiketoimintakieltoa koskevaa tietoa, joka voidaan rinnastaa arkaluonteisiin tietoihin, ei saisi luovuttaa edelleen. Koska voimassa oleva liiketoimintakieltoa koskeva tieto on julkinen ja luovutettava tieto on yksilöity, tiedonluovutus voitaisiin sitoa tiedon tarpeellisuuteen toimeksiannon suorittamiseksi. Näiden tarkistusten myötä pykälän arvioidaan täyttävän perustuslain 10 §:stä seuraavat vaatimukset.

Rikosrekisterilain 4 a § sisältää säännöksen, jonka voidaan poikkeustapauksessa antaa lupa rikosrekisterin tietojen luovuttamiseen henkilön luotettavuuden selvittämistä ja arviointia varten. Säännös on muotoiltu väljäksi eikä siinä täsmennetä tarkemmin tietojen vastaanottajaa ja luovutustilannetta. Pykälässä tarkoitetut tiedot ovat myös valtiosääntöoikeudellisesti arkaluonteisia tietoja. Säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että tietojen olisi oltava välttämättömiä siinä säädettyyn tarkoitukseen.

Ehdotettujen tarkennusten myötä maksupalvelulain, luottotietolain ja rikosrekisterilain säännösten arvioidaan täyttävän perustuslain 10 §:stä johtuvat vaatimukset.

Automatisoitu päätöksenteko

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että automaattisen päätöksenteon sääntely on henkilötietojen suojaan liittyvien kysymysten ohella merkityksellistä erityisesti perustuslain 21 §:ssä turvattujen hyvän hallinnon periaatteiden ja 118 §:ssä säädetyn virkavastuun kannalta (PeVL 78/2018 vp, s. 5, PeVL 70/2018 vp, s. 3-5, PeVL 62/2018 vp, s. 6-9). Perustuslain 21 §:n 2 momentissa turvattuun hyvään hallintoon kuuluu esimerkiksi oikeus tulla kuulluksi. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, ettei automaattisessa päätöksenteossa massaluonteisessakaan toiminnassa saa vaarantaa hyvän hallinnon vaatimuksia tai oikeusturvaa (PeVL 7/2019 vp, s. 8, PeVL 78/2018 vp, s. 5-6, PeVL 49/2017 vp).

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt valtioneuvoston huomiota siihen, että automatisoituun päätöksentekoon vaikuttaa sisältyvän useita hallinnon yleislaeilla nimenomaisesti sääntelemättömiä kysymyksiä, ja on katsonut, että käsillä olevassa tilanteessa on välttämätöntä pidättäytyä uusista hallinnonalakohtaisista automatisoitua päätöksentekoa koskevista sääntelyehdotuksista (PeVL 7/2019 vp, s. 11, ks. myös PeVL 62/2018 vp). Luottotietolaissa ei ole annettu julkista hallintotehtävää luottotietotoiminnan harjoittajien tehtäväksi, joten esitykseen sisältyvään niin sanottujen luottokelpoisuusarvioiden laatimista koskevaan pykälään ei sisälly sellaisia ongelmia, joihin perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityisesti huomiota. Luottotietolain 16 §:ssä on nimenomaisesti jo sallittu tietosuoja-asetuksen 22 artiklassa tarkoitettut automatisoidut yksittäispäätökset.

Vaikka luottotietotoiminnassa ei ole kyse julkisen hallintotehtävän hoitamisesta, siinä on kyse tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettun yleisen edun mukaisen tehtävän hoitamisesta. Luottotietotoiminnan harjoittaminen on erilaisia yhteiskunnan toimijoita palveleva tehtävä, ja luottotietotoiminnalla ja siinä noudatettavilla menettelytavoilla voi olla välitön vaikutus luonnollisten henkilöiden ja yritysten toimintamahdollisuuksiin. Siten luottotietotoimintaan liittyy samankaltaisia piirteitä kuin julkisen tehtävän hoitamiseen. Tästä syystä sääntelyssä olisi kiinnitettävä erityistä huomioita rekisteröityjen oikeusturvan varmistamiseen, ottaen huomioon, että luottotietolain 16 §:ssä mahdollistettu luonnollisen henkilön luottokelpoisuutta osoittavan arviointitiedon muodostaminen voisi johtaa kielteiseen luottopäätökseen. Vaikka perustuslain 21 §:n mukaiset oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeet koskevat viranomaisten toimintaa, tietosuoja-asetuksen 22 artiklassa tarkoitettuihin asianmukaisiin suojatoimiin sisältyvät oikeus tulla kuulluksi ja oikeus riitauttaa päätös ovat merkittäviä rekisteröidyn oikeusturvan kannalta myös luottotietolaissa tarkoitetuissa tilanteissa.

Tietosuoja-asetuksen 22 artiklassa tarkoitettu automatisoitu päätöksenteko on myös merkityksellistä perustuslain 10 §:n mukaisen yksityiselämän suojan ja henkilötietojen suojan kannalta. Tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohta edellyttää, että rekisterinpitäjään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa automatisoitu päätöksenteko on hyväksytty, vahvistetaan myös asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi. Luottotietolain 16 §, joka koskee luonnollisen henkilön profilointiin perustuvia luottokelpoisuusarvioita, on yleisluontoinen eikä laissa säädetä erityisistä suojatoimenpiteistä. Sääntelyä ehdotetaan tältä osin oleellisesti täsmennettäväksi. Luottotietolaissa säädettäisiin suojatoimenpiteistä, joita olisi noudatettava siinä tapauk-

nessa, että luottokelpoisuusarviota käytettäisiin luottopäätöksen perusteena. Ehdotetuilla säännöksillä käytettäisiin tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaista sääntelyliikkumavaraa luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksien vahvistamiseksi ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvien riskien vähentämiseksi. Näiden täsmennysten myötä luottotietolain 16 §:n arvioidaan täyttävän perustuslain 10 §:stä johtuvat vaatimukset.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

[Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon.]

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

luottotietolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan luottotietolain (527/2007) 1 §:n 2 momentti, 3 §:n 4 kohta, 10 §:n 3 momentti, 20 §:n 3 momentti, 21 §:n 3 kohta, 30 §:n 2 ja 3 momentti sekä 32 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 30 §:n 3 momentti laissa 459/2017,

muutetaan 2 §, 5 §, 6 §:n 1 ja 2 momentti, 7 §, 10 §:n 1 ja 2 momentti, 11 §, 12 §, 13 §:n 1 momentin 1-3, 6 ja 8 kohta sekä 2 ja 3 momentti, 14 §:n 1 momentin johdantokappale, 16 §, 17 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 1, 2 ja 4 kohta, 18 §:n 1 momentin 4 kohta ja 2 momentti, 19 §:n 2 momentin 2, 7 ja 10 kohta sekä 3 momentti, 21 §:n johdantokappale, 22 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti, 23 §, 24 §:n 1 momentin 1, 2, 4 ja 6 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 27 §:n 1 momentti, 28 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta, 7 luvun otsikko, 29 §, 30 §:n otsikko ja 1 momentti, 31 §, 32 §:n otsikko ja 1 momentti, 34 §:n 1 momentti, 35 §:n 1 kohta, 39 §:n 1 momentti, 40 §:n 1 ja 2 momentti, 42 § ja 43 §, sellaisina kuin niistä on 13 §:n 1 momentin 3 kohta, 18 §:n 1 momentin 4 kohta, 24 §:n 1 momentin 2 kohta ja 28 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 933/2009, 19 §:n 2 momentin 7 kohta laissa 459/2017 ja 29 § laissa 751/2010, sekä

lisätään lakiin uusi 30 a § ja 31 a § sekä 34 §:ään uusi 3 momentti ja 35 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

2 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on varmistaa luotettavien luottotietojen saatavuus, turvata luottotietojen käsittelyssä yksityiselämän ja henkilötietojen suoja sekä luonnollisten henkilöiden ja yritysten oikeus tulla arvioiduiksi oikeiden ja asianmukaisten tietojen perusteella sekä edistää hyvää luottotietotapaa.

5 §

Hyvä luottotietotapa

Luottotietotoiminnan harjoittajan, luottotiedon käyttäjän ja luottotietoja muutoin käsittelevän on noudatettava toiminnassaan huolellisuutta sekä pidettävä huolta siitä, että:

- 1) luottotietojen laadusta, luonnollisten henkilöiden ja yritysten tiedonsaantioikeuksien toteutumisesta sekä tietojärjestelmien tietoturvallisuudesta ja käsittelyn valvonnasta huolehditaan asianmukaisesti;
- 2) luonnollisten henkilöiden yksityiselämän suojaa ei rajoiteta ilman laissa säädettyä perustetta;
- 3) luonnollisten henkilöiden ja yritysten oikeutta tulla arvioiduiksi oikeiden ja asiamukaisten tietojen perusteella ei vaaranneta.

6 §

Luottotietojen laatu ja tietolähteet

Luottotietoina saa käyttää ja muutoin käsitellä vain sellaisia tietoja, jotka on saatu luotettavista lähteistä ja jotka ovat tarpeellisia ja asianmukaisia kuvaamaan luonnollisen henkilön tai yrityksen maksukykyä tai maksuhalukkuutta taikka kykyä vastata sitoumuksistaan.

Luottotietoina käytettävät henkilötiedot on hankittava luonnolliselta henkilöltä tai yritykseltä itseltään, luottotietorekisteristä tai niistä viranomaisten rekistereistä, joihin kyseisiä tietoja talletetaan yleistä käyttöä varten, jollei oikeudesta tietojen käyttöön säädetä laissa-

7 §

Tietoturvallisuus ja luottotietojen käsittelyn kirjaaminen

Yritysluottotietojen käsittelyssä on toteutettava tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet tietojen suojaamiseksi asiattomalta pääsylvästä niihin sekä vahingossa tai laittomasti tapahtuvalta tietojen hävittämiseltä, muuttamiselta, luovuttamiselta, siirtämiseltä taikka muulta laittomalta käsittelyltä. Toimenpiteiden toteuttamisessa on otettava huomioon käytettävissä olevat tekniset mahdollisuudet, toimenpiteiden aiheuttamat kustannukset sekä käsiteltävien tietojen laatu, määrä ja säilytysaika.

Henkilöluottotietojen käsittelyn turvallisuuteen sovelletaan, mitä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilö tietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU)

2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä *tietosuoja-asetus*, 32 artiklassa säädetään. Luottotietorekisteriin merkityjä henkilöluottotietoja käsiteltäessä on lisäksi huolehdittava siitä, että tieto henkilöluottotietojen käsittelystä kirjautuu tietojärjestelmään.

10 §

Palveluja koskevat velvoitteet

Luottotietotoiminnan harjoittaja ei saa kieltäytyä antamasta yleiseen käyttöön perustetusta luottotietorekisteristä luottotietoja sille, jonka on lain mukaan käytettävä luottotietoja luonnollista henkilöä tai yritystä koskevaa päätöstä tehdessään.

Luottotietotoiminnan harjoittajan on yksittäistapauksessa kohtuullista korvausta vastaan annettava luottotietoja niitä pyytävälle. Henkilöluottotietoja pyytävän on esitettävä luovutuksen lainmukaisuuden toteamiseksi tarvittava selvitys.

11 §

Luonnollisten henkilöiden ja yritysten yhdenvertainen kohtelu

Luottotietotoiminnan harjoittajan on pidettävä huolta siitä, että luottotietorekisteriin merkittävien ja siihen merkittyjen luottotietojen käsittelyssä ja muutoin luottotietotoimintaa harjoitettaessa luonnollisia henkilöitä ja yrityksiä kohdellaan yhdenvertaisesti.

12 §

Yksilöintitiedot ja toimintakelpoisuutta koskevat tiedot

Luottotietorekisteriin saa luonnollisesta henkilöstä tallettaa:

1) *yksilöintitietoina* henkilön nimen ja yhteystiedot sekä henkilötunnuksen, tai, jollei sellaista ole käytettävissä, tiedon syntymäajasta ja -paikasta;

2) *yrityskytkenä* tiedot siitä, missä yrityksissä kyseessä oleva henkilö toimii tai on toiminut yrityksen vastuuhenkilönä;

3) *toimintakelpoisuutta koskevinä tietoina* ne tiedot, jotka jokaisella on oikeus saada holhous-toimesta annetun lain (442/1999) 67 §:n 1 momentin mukaan;

4) tiedon kyseessä olevan henkilön itsensä ilmoittamasta luottokiellosta.

13 §

Maksuhäiriötiedot ja niitä täydentävät tiedot

Luottotietorekisteriin saa henkilöluottotietoina tallettaa:

1) *konkurssia koskevinä tietoina* ne tiedot, jotka velallisesta on talletettu konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetussa laissa (137/2004) tarkoitettuun konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin;

2) *velkajärjestelytietoina* ne tiedot, jotka velallisesta on talletettu yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 87 §:ssä tarkoitettuun velkajärjestelyrekisteriin;

3) *viranomaisen toteamina maksuhäiriötietoina* tiedot maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla, yksipuolisella tuomiolla tai ulosottokaaren (705/2007) 2 luvun 26 §:ssä tarkoitettulla ulosottoperusteen määrääjän jatkamisesta annetulla tuomiolla taikka velallisen hyväksymän vekselin protestilla;

6) *velallisen tunnustamana maksuhäiriötietona* tiedon useamman velkojan kanssa tehdyn tai muutoin laaja-alaisen maksujärjestelyjä koskevan sopimuksen yhteydessä antamasta kirjallisesta ilmoituksesta, jolla velallinen tunnustaa lyöneensä maksun laimin;

8) *suorituksen maksamistietoina* tiedot sellaisen maksuvelvoitteen suorittamisesta, jonka laiminlyönnin johdosta 1–5 kohdassa tarkoitettu maksuhäiriömerkintä on tehty, kun tieto on toimitettu laissa säädetyn velvoitteen mukaisesti luottotietotoiminnan harjoittajalle tai kun velallinen on pyytänyt tällaisen merkinnän tekemistä ja esittänyt luotettavan selvityksen maksun suorittamisesta taikka kun luottotietotoiminnan harjoittajalla muutoin on maksusta tieto;

Rekisteriin on lisäksi velallisen pyynnöstä ja tämän antaman luotettavan selvityksen perusteella merkittävä tieto siitä, että maksuhäiriö on syntynyt takausvastuun tai vierasvelkapanttauksen johdosta, samoin kuin velallisen luottotietotoiminnan harjoittajalle toimittama pesänhoitajan velallisselvitykseen sisältyvä tieto konkurssin pääasiallisista syistä. Rekisteriin voidaan merkitä muukin velallisen antama tieto maksuhäiriömerkintään johtaneista tekijöistä ja maksuhäiriön alkuperäisestä ajankohdasta.

Luottotietotoiminnan harjoittajan on, jos se yleisesti saatavilla olevien tai luottotietotoiminnan harjoittajalle toimitettujen tietojen perusteella on mahdollista, merkittävä rekisteriin, mitkä merkinnät aiheutuvat saman saatavan laiminlyönnistä. Merkintä on kuitenkin aina tehtävä velallisen pyynnöstä tämän antaman luotettavan selvityksen perusteella.

14 §

Velkojan ilmoittamia maksuhäiriöitä koskevat erityissäännökset

Velkojan ilmoittamat maksuhäiriötiedot saadaan ilmoittaa luottotietotoiminnan harjoittajalle ja tallettaa luottotietorekisteriin, jos maksu on viivästynyt vähintään 60 päivää alkuperäisestä eräpäivästä, jolleivät velallinen ja velkoja ole tehneet alkuperäisen eräpäivän jälkeen uutta maksusopimusta. Maksuhäiriötietojen ilmoittamisen ja tallettamisen edellytyksenä on lisäksi, että:

16 §

Luottokelpoisuusarvioinnissa käytettävät tiedot

Luottotietorekisteriin talletettavaa tai sen avulla saatavaa luonnollisen henkilön luottokelpoisuusluokkaa tai muuta luottokelpoisuutta osoittavaa arviointitietoa muodostettaessa saa käyttää vain 12 §:n 2–4 kohdassa ja 13 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Jos arviointitietoa käytetään luottopäätöksen tekemisen perusteena, luonnolliselle henkilölle on varattava tilaisuus esittää kantansa ja vaatia virheen korjaamista ennen päätöksen tekemistä. Luonnollisella henkilöllä on oikeus vaatia ihmisen osallistumista tietojen käsittelyyn luottotietotoiminnan harjoittajan tai luotonantajan puolesta.

Elinkeinotoimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä koskevan luottokelpoisuuden arviointitiedon muodostamisessa lisäksi noudatetaan, mitä 27 §:ssä säädetään.

17 §

Yksilöintitietojen ja toimintakelpoisuutta koskevien tietojen säilyttämisajat

Luonnollisen henkilön yksilöintitiedot ja toimintakelpoisuutta koskevat tiedot on poistettava rekisteristä seuraavasti:

1) yksilöintitiedot heti, kun kyseessä olevaa henkilöä koskevat muut merkinnät on poistettava rekisteristä;

2) yrityskytentätiedot vuoden kuluessa siitä, kun kyseessä olevaa henkilöä koskeva merkintä toimimisesta kyseisen yrityksen vastuuhenkilönä on poistettu viranomaisen julkisesta rekisteristä;

4) luonnollisen henkilön ilmoittama luottokielto heti, kun kyseessä oleva henkilö sitä pyytää.

18 §

Maksuhäiriömerkintöjen ja luokitustietojen säilyttämisajat

Luottotietorekisteriin merkityt maksuhäiriötiedot on poistettava luottotietorekisteristä seuraavasti:

4) muu ulosottotieto heti, kun luottotietotoiminnan harjoittaja on saanut tiedon siitä, että ulosotto-peruste on kumottu, velallinen on maksanut suppeassa ulosotossa perittävänä olleen velan, saatavaa koskevan ulosotto-perusteen määräaika on kulunut umpeen tai tuomio, jolla ulosotto-perusteen määräaika on jatkettu, on kumottu;

Jos luottotietotoiminnan harjoittajalle on tullut tieto sen saatavan suorittamisesta, jonka lainlyönnistä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettu merkintä on syntynyt, tieto poistetaan kahden vuoden kuluessa merkinnän tekemisestä.

19 §

Henkilöluottotietojen luovuttamisen ja käyttämisen yleiset edellytykset

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, henkilöluottotietoja saa luovuttaa ja käyttää:

2) viranomaisen yritystoimintaa varten antaman tuen myöntämistä varten, jos kyseessä oleva henkilö toimii tukea hakeneen yrityksen vastuuhenkilönä;

7) luotto- ja vakuutuslaitokselle kyseessä olevan henkilön velvoitteiden hoitokyvystä tämän pyynnöstä annettavan todistuksen tai suosituksen laadintaa varten sekä niille, jotka ovat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia, kyseisen lain 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen velvoitteiden toteuttamiseksi;

10) tieteellistä tutkimusta, tilastointia ja viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävää varten ottaen huomioon, mitä tietosuojasetuksessa ja tietosuojalaissa (1050/2018) säädetään.

Yrityksen vastuuhenkilöitä koskevien henkilöluottotietojen käsittelystä yrityksen luottokelpoisuuden arvioimiseksi säädetään 26 ja 27 §:ssä.

21 §

Yrityksen perustiedot

Jollei luonnollinen henkilö tai yritys ole antanut muuhun suostumustaan, *yrityksen perustietoina* saa luottotietorekisteriin tallettaa:

22 §

Yrityksen vastuuhenkilöä koskevat tiedot

Yrityksen perustietojen lisäksi luottotietorekisteriin saa tallettaa viranomaisen pitämään julkiseen rekisteriin merkityt yrityksen vastuuhenkilöitä koskevat tiedot. Luottotietotoiminnan harjoittajan on tehtävä rekisteriin yrityksen vastuuhenkilöä kuvaava merkintä, joka poikkeaa viranomaisen julkiseen rekisteriin tehdystä merkinnästä, jos viranomaisen rekisterissä oleva merkintä ei sen tallettamisajankohdan tai muun sellaisen syyn vuoksi anna oikeaa kuvaa yrityksen toiminnasta ja siitä tai sen maksuhäiriöistä vastuussa olevista tai yrityksessä tosiasiallista määräysvaltaa käyttävistä tai käyttäneistä henkilöistä. Luottotietotoiminnan harjoittajan on ennen merkinnän tekemistä tai tiedon käyttämistä yrityksen luottokelpoisuuden arvioinnissa annettava yritykselle tilaisuus pyytää viranomaista täydentämään tai oikaisemaan sen rekisterissä oleva tieto, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta.

Luottotietotoiminnan harjoittajan 1 momentin mukaisesti tekemästä merkinnästä tulee käydä ilmi, että se on tehty tämän lain nojalla.

23 §

Tiedot liiketoimintakiellosta

Luottotietorekisteriin saa tallettaa tiedot henkilöstä, joka on määrätty liiketoimintakiellosta annetussa laissa (1059/1985) tarkoitettuun liiketoimintakielloon, samoin kuin tiedon liiketoimintakiellon kestosta. Luottotietotoiminnan harjoittaja saa luovuttaa tiedon voimassa olevasta liiketoimintakiellosta luottotiedon käyttäjälle, jos se on tarpeen toimeksiannon suorittamiseksi. Tiedon saa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Tietoa ei kuitenkaan saa julkaista yleisessä tietoverkossa.

24 §

Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot

Yrityksen maksuhäiriötietoina saa luottotietorekisteriin tallettaa:

1) konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetussa laissa tarkoitettuun konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin merkityt tiedot velallisesta ja asian käsittelystä;

2) tiedot maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla tai yksipuolisella tuomiolla taikka velallisen hyväksymän vekselin protestilla;

4) julkisesta haasteesta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuun kuulutusrekisteriin merkityt tiedot velallisesta;

6) tiedon velallisen velkojalle antamasta kirjallisesta ilmoituksesta, jolla hän tunnustaa lyöneensä maksun laimin;

Rekisteriin on lisäksi velallisen pyynnöstä ja tämän antaman luotettavan selvityksen perusteella merkittävä tieto siitä, että maksuhäiriö on syntynyt takausvastuun tai vierasvelkapanttauksen johdosta, sekä velallisen luottotietotoiminnan harjoittajalle toimittama pesähoitajan velallisselvitykseen sisältyvä tieto konkurssin pääasiallisista syistä. Rekisteriin voidaan merkitä muukin velallisen antama tieto maksuhäiriömerkintään johtaneista tekijöistä ja maksuhäiriön alkuperäisestä ajankohdasta.

Luottotietorekisterin pitäjän on, jos se yleisesti saatavilla olevien tai luottotietotoiminnan harjoittajalle toimitettujen tietojen perusteella on mahdollista, merkittävä rekisteriin, mitkä merkinnät aiheutuvat saman saatavan laiminlyönnistä. Merkintä on kuitenkin aina tehtävä velallisen pyynnöstä tämän antaman luotettavan selvityksen perusteella.

27 §

Yrityksen luottokelpoisuusarvioinnissa käytettävät tiedot

Luottotietorekisteriin talletettavaa tai sen avulla saatavaa yrityksen luottokelpoisuusluokkaa tai muuta luottokelpoisuutta osoittavaa arviointitietoa muodostettaessa saa yrityksestä käyttää yrityksen perustietojen sekä 21–25 §:ssä tarkoitettujen tietojen lisäksi vain yrityksen itse luottotietotoiminnan harjoittajalle toimittamia tietoja.

28 §

Rekisterimerkintöjen säilyttämisaikat

Yritysluottotietorekisteristä on poistettava tiedot seuraavasti:

4) muu ulosottotieto heti, kun luottotietotoiminnan harjoittaja on saanut tiedon siitä, että ulosottoperuste on kumottu tai velallinen on maksanut velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa;

5) tieto velallisen tunnustamasta maksuhäiriöstä kahden vuoden kuluessa merkinnän tekemisestä;

7 luku

Tiedonsaantioikeus

29 §

Ilmoittaminen saatavan suorittamisen vaikutuksesta ja luottotiedon käytöstä

Sen lisäksi, mitä tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 1-4 kohdassa säädetään, luonnolliselle henkilölle, jota koskevat tiedot on ensimmäistä kertaa merkitty luottotietorekisteriin, on lähetettävä tieto saatavan suorittamisen vaikutuksesta luottotietorekisteriin tehtäviin merkintöihin.

Luottotietorekisteristä tietoja hankkineen, joka hylkää luottihakemuksen luottotietorekisteristä saatujen henkilöluottotietojen perusteella, on välittömästi päätöksen jälkeen ilmoitettava rekisteröidylle tällaisesta luottotiedon käytöstä ja siitä, mistä luottotietorekisteristä tiedot ovat peräisin.

30 §

Yrityksen tiedonsaantioikeus

Yrityksellä, sen edustajalla ja vastuuhenkilöllä on oikeus saada tietää, mitä tietoja yrityksestä ja sen vastuuhenkilöistä on talletettu luottotietorekisteriin ja mistä rekisteriin talletetut tiedot

ovat peräisin. Yrityksellä, sen edustajalla ja yrityksen vastuuhenkilöllä ei kuitenkaan ole oikeutta saada tietoa niistä yrityksistä, joiden antamia tietoja luottotietotoiminnan harjoittaja käyttää maksutapaa koskevan tiedon muodostamisessa.

30 a §

Rekisteröidyn oikeuksien rajoittaminen

Rekisteröidyllä ei ole oikeutta saada tietoa siitä, jolle häntä koskeva henkilöluottotieto on luovutettu, jos tietoja on luovutettu 19 §:n 2 momentin 7 kohdassa säädetyin edellytyksin kyseisessä kohdassa tarkoitetulle ilmoitusvelvolliselle taikka jos tietoja on luovutettu rahanpesun selvittelykeskukselle rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi.

Rajoitettaessa rekisteröidyn oikeutta saada pääsy tietoihin 1 momentin nojalla on noudatettava, mitä tietosuojalain 34 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

31 §

Yritystä koskevan virheen oikaisu

Luottotietotoiminnan harjoittajan on ilman aiheutonta viivytystä oikaistava luottotietorekisterissä tai luottotietolausunnossa oleva yritystä koskeva virheellinen, puutteellinen, vanhentunut tai muutoin harhaanjohtava tieto. Yrityksen pyynnöstä on yritysluottotiedossa olleen virheen oikaisusta ilmoitettava sille, jonka yritys ilmoittaa saaneen virheellisen yritysluottotiedon.

Epätarkan ja virheellisen henkilöluottotiedon ja yrityskytöntätiedon oikaisemiseen sovelletaan, mitä tietosuoja-asetuksessa säädetään.

31 a §
Kielteinen päätös

Luottotietotoiminnan harjoittajan on annettava kirjallinen päätös, jos se kieltäytyy antamasta 30 §:ssä tarkoitettua tietoa tai toteuttamasta 31 §:n 1 momentissa tarkoitettua pyyntöä. Päätöksestä tulee käydä ilmi ne lainkohdat ja tosiseikat, joihin kieltäytyminen perustuu. Päätöksen ohkeen tulee liittää tieto oikeudesta saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

32 §
Oikeus käyttää omaa kieltä

Luonnollisella henkilöllä, joka käyttää tietosuoja-asetuksen mukaisia rekisteröidyn oikeuksiaan, ja yrityksellä, joka käyttää tämän lain 30 tai 31 §:n mukaista oikeuttaan, on oikeus käyttää asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada asiakirjat tällä kielellä.

34 §
Tietosuojavaltuutetun tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Tietosuojavaltuutetulla on tämän lain valvontaa varten salassapitosäännösten estämättä oikeus saada nähtäväkseen ja kopioituna luottotietotoiminnan valvonnan kannalta välttämättömät tiedot.

Siltä osin kuin 1 momentissa tarkoitettu tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus liittyy henkilötietojen käsittelyyn, tietosuojavaltuutetun toimivaltuuksiin sovelletaan, mitä tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa säädetään.

35 §
Määräysten antaminen

Tietosuojavaltuutetulla on oikeus:

1) antaa luottotietotoiminnan harjoittajalle määräys yrityksen 30 §:n ja 31 §:n 1 momentin mukaisen tiedonsaantioikeuden toteuttamisesta tai virheellisen tiedon oikaisemisesta;

Henkilötietojen käsittelyn osalta tietosuojavaltuutetun toimivaltuuksiin sovelletaan, mitä tietosuojasetuksessa ja tietosuojalaissa säädetään.

39 §

Salassapitovelvollisuus

Se, joka käsittelee tässä laissa tarkoitettuja luottotietoja, ei saa tämän lain vastaisesti ilmaista, mitä hän tehtäviään hoitaessaan on saanut tietää luonnollista henkilöä tai yritystä koskevista asioista tai luottotietojen käsittelyn suojauksesta.

40 §

Vahingonkorvausvastuu

Luottotietorekisterin pitäjä on velvollinen korvaamaan tämän lain vastaisesti talletetun tai muodostetun yritysluottotiedon käytöstä luonnolliselle henkilölle tai yritykselle aiheutuvan taloudellisen vahingon. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös yrityksen vastuuhenkilöä koskevaan tietoon, jonka luottotietotoiminnan harjoittaja on tallettanut 22 §:n nojalla.

Henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten rikkomisesta aiheutuvan vahingon osalta oikeudesta vahingonkorvaukseen säädetään tietosuojasetuksessa.

42 §

Viittaus rikoslakiin

Rangaistus viestintäsalaisuuden loukkauksesta ja törkeästä viestintäsalaisuuden loukkauksesta säädetään rikoslain (39/1889) 38 luvun 3 ja 4 §:ssä sekä rangaistus tietomurrosta ja törkeästä tietomurrosta 38 luvun 8 ja 8 a §:ssä. Rangaistus tietosuojarikoksesta säädetään rikoslain 38 luvun 9 §:ssä. Rangaistus tämän lain 39 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

43 §

Luottotietorikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta tämän lain vastaisesti

1) laiminlyö noudattaa, mitä luottotietorekisteriin talletettavien yritysluottotietojen käsittelystä, yrityksen luottokelpoisuusluokan tai muun luottokelpoisuutta osoittavan arviointitiedon muodostamisessa käytettävistä tiedoista, yrityksen informoimisesta, yritysluottotiedon oikaisusta tai ilmoituksen tekemisestä tietosuojavaltuutetulle säädetään, tai

2) antaa tietosuojavaltuutetulle yritysluottotietojen käsittelyä koskevassa asiassa väärän tai harhaanjohtavan tiedon,

ja siten vaarantaa yritysten oikeutta tulla arvioiduiksi oikeiden ja asianmukaisten tietojen perusteella taikka vaarantaa luottotietojen saatavuutta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luottotietorikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki **maksupalvelulain 86 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maksupalvelulain (290/2010) 86 §:n 3 ja 4 momentti, sekä
muutetaan 86 §:n 2 momentti seuraavasti:

86 § *Henkilötietojen käsittely*

Palveluntarjoaja saa sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta on säädetty, luovuttaa toiselle palveluntarjoajalle ja muuten käsitellä tietoja harjoittamaansa maksupalvelutoimintaan kohdistuneista epäillyistä ja tehdyistä rikoksista, jos tietojen käsittely on välttämätöntä maksupalveluihin liittyvien rikosten estämiseksi tai selvittämiseksi. Näiden tietojen rekisteröintiin ja muuhun käsittelyyn sovelletaan, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 15 luvun 18 a §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki
rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 4 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1093/1999, seuraavasti:

4 a §

Oikeusrekisterikeskus voi painavista syistä luovuttaa tietoja rikosrekisteristä viranomaiselle, jos ne ovat välttämättömiä henkilön luotettavuuden selvittämistä ja arviointia varten muussa kuin 1 momentissa tarkoitetussa asiassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

xxx

..ministeri xxx

